

ÅRSMELDING 2012
INSTITUTT FOR REGNSKAP, REVISJON OG JUS

BI

030

000

300

INNLEDNING

Institutt for regnskap, revisjon og jus bidrar til forskningsbasert undervisning og kunnskapsutvikling innen økonomistyring, finansregnskap, revisjon, forretningsjus, skatt, eiendomsmegling, shipping, bank og forsikring, samt politisk økonomi. Instituttet har hovedansvaret for all undervisning innen disse områdene ved Handelshøyskolen BI. Instituttets ansatte er forfattere til flere av de mest sentrale fagbøkene i Norge innenfor sine områder og publiserer årlig en rekke artikler innenfor sine felt.

Forskningsaktiviteten er konsentrert om næringslivsrelatert jus, revisjon, regnskapsregulering/-praksis, økonomisk styring, politisk økonomi og eiendomsmegling.

I 2012 besto instituttet av 63 faglig ansatte og to administrativt ansatte. Dette utgjorde 52,6 faglige årsverk, og 2,0 administrative årsverk. I tillegg var det midlertidig ansatt 10 studentassistenter. Dessuten er fire ansatte ved BIs høyskoler faglig tilknyttet instituttet.

De faglige stillingene fordelt etter stillingskategorier:

Stillingskategori	Antall	Årsverk
Professor	11	8,8
Post.doc	1	1
Forsker	2	1,4
Førsteamanuensis	12	12
Førstelektor	5	5
Høyskolelektor	24*	22,8
Høyskolelærer	1	0,2
20% / II-stillinger	7	1,4
Sum	63	52,6

* 3 av høyskolelektorene (i oversikten over) er i slutfasen med sine doktogradsarbeider

INNHOLDSFORTEGNELSE

Innledning.....	2
Vårt bidrag i 2012.....	3
Pedagogiske aktiviteter.....	4
Eiendomsmeglerstudiet er fortsatt meget populært på BI.....	5
Cathrine Bjune.....	6
Å jobbe skal være morsomt - Jørgen Randers.....	8
Fagmiljøet i forsikring.....	10
Bokpris til Gudmund Hernes.....	12
Hot Topic – Cold Comfort. Climate Change and Attitude Change.....	12
Skattefaglig spisskompetanse.....	13
Doktorgradsprosjekter.....	14
Forskningsprosjekter.....	15
John Christian Langli, Erlend Kvaal og Tobias Svanström.....	16
Råd, utvalg m.v.....	18
Konferanser og foredrag.....	20
Publikasjoner.....	22
Høydepunkter, begivenheter, priser og utmerkelser.....	25
Formidling, media og samfunnsdebatt.....	26
Kursutvikling.....	29
Institutt for regnskap, revisjon og jus.....	30
Summary in English • Department of Accounting, Auditing and Law.....	35

Redaksjon: Tore Bråthen, Ingunn Strand, Ruth Nasset og Marie-Louise Steigum

Vårt bidrag i 2012

Institutt for regnskap, revisjon og jus er BIs største institutt med over 60 faglig ansatte og to administrativt ansatte. Den faglige aktiviteten ved instituttet består i undervisning, forskning og formidling i en rekke fag og fagområder innenfor økonomiske fag, juridiske fag og samfunnsvitenskapelige fag. Aktiviteten ligger både trygt innenfor tradisjonelle fagområder og i grenselandet mellom fagene.

Som det fremgår av denne årsmeldingen, har aktiviteten også i 2012 vært meget stor.

Instituttets medarbeidere har levert et stort antall undervisningstimer innenfor en rekke fag og programmer. Undervisning i de fag og programmer som instituttet er involvert i, har også i 2012 vært

etterspurt. Vi bestreber oss alltid på at undervisningen skal være av ypperste kvalitet, og det gleder oss derfor selvfølgelig når dette bekreftes gjennom undervisningspriser oppnådd av instituttets medarbeidere i 2012.

Som årsmeldingen viser, har det vært produsert mye og god forskning i 2012. Medarbeiderne har utgitt flere, viktige fagbøker og bidratt med et stort antall fagartikler, både nasjonalt og internasjonalt. Instituttet har vært representert i de mest prestisjetunge fagtidsskriftene innenfor ulike fagområder.

Instituttets medarbeidere har også gjort en betydelig innsats i forbindelse med forskningsformidling og som deltakere i den offentlige debatt.

Tore Bråthen, professor/instituttleder ved Handelshøysolen BI

Pedagogiske aktiviteter

UNDERVISNING

Instituttets ansatte leverte hele 10.345 undervisningstimer i 2012, mens de i henhold til sine stillinger er pliktige til å levere 10.205 undervisningstimer. Dette gir en belastning utover de normerte undervisningstimene på 140 undervisningstimer.

ROLLETIMER

I tillegg til undervisningstimene ble det levert 3.924 rolletimer. Rolletimer er konvertible mot ordinær undervisning og oppstår som følge av fagansvar, retningsansvar, deansansvar m.m.

Når ordinær undervisning og rolletimer ses under ett, kommer instituttets ansatte ut med 4.064 undervisningstimer utover normert plikt. Omregnet i faglige årsverk tilsvarer dette normert undervisning og sensur for 29 årsverk for professorer/førsteamanuenser, eller 15,6 årsverk for førstelektorer/høyskolelektorer.

SENSUR

Instituttets ansatte hadde som følge av sine stillinger en samlet sensurplikt på 1.827 sensurtimer. Det ble i 2012 utført sensur for i alt 4.610 sensurtimer. Dette gir en merbelastning på 2.783 sensurtimer utover den normerte sensurplikten.

I tillegg kommer annen oppgaveretting for til sammen kr 576.319, tilsvarende 716 sensurtimer.

VEILEDNING

Faglig stab utførte 339 timer veiledning på Bachelorkurs, 334 timer veiledning på Management Programmer, 621 timer veiledning på Civil-/Master of Scienceretninger og 209 timer veiledning på

Bedriftsinterne kurs. Ved BI Nettstudier, hvor veiledningen blir målt i kroner, ble det utført nettveiledning for i alt kr 1.103.210.

Det reelle tallet for hvor mye veiledning instituttets ansatte har gitt i 2012, er betydelig høyere enn tallene over indikerer. Dette skyldes at hovedtyngden av veiledningen skjer uten at det blir registrert i de administrative systemene. Tallene som er gjengitt over, viser bare veiledning knyttet til obligatoriske oppgaver som studentene må innlevere i løpet av sine studier ved BI.

BEDRIFTSINTERN UNDERVISNING

Instituttets faglig ansatte leverte bedriftsintern undervisning til bl.a. Apply, Asker kommune, Asplan Viak, Bergen kommune, Coop, DLF (DagligvareLeverandørensForening), DNB, DSS Haugesund (De samarbeidende Sparebanker), FABI Akademiet, Finnmark utviklingselskap, Halliburton, Haugalandet Apple, Hellvik Hus, Norske Shell, Oslo Kommune - lederskap og omstilling i skolen, NAV, Norges Forskningsråd, Petoro, Private Barnehagers Landsforbund (PBL), Rogaland Personforening, Rogaland Politi, Samvirkesenteret, Sandefjord kommune - lederskap og omstilling i skolen, Skatteetaten, SPAR Norge AS, Stavanger kommune - lederskap og omstilling i skolen, Skanem, Skretting, Sparebanken Øst, Suldal Vekst, Sølvberget, TRN (Travel Retail Norway).

Leveransene av bedriftsintern undervisning utgjorde i alt 1.058 undervisningstimer, som er inkludert i totaltimetallet på 10.345 nevnt ovenfor.

BISITTING

Det ble utført 173 timer bisitting.

Hans Robert Schwencke

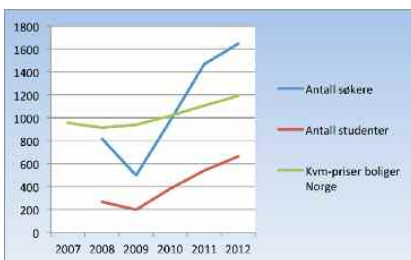

Eiendomsmeglerstudiet er fortsatt meget populært på BI

Handelshøyskolen BI og Norges Eiendomsmeglerforbund inngikk i 1990 avtale om at daværende Norges Eiendomsmeglerhøyskole skulle avvikles og studiet skulle videreføres på BI. Siden da har BI vært den sentrale undervisningsinstitusjonen for eiendomsmeglerutdanningen i Norge.

De første eiendomsmeglerstudentene ble uteksaminert fra BI Oslo i 1992, og studiet er senere også tilbudt i Stavanger. Fra 2008 har eiendomsmeglerstudiet dessuten vært et tilbud ved BI Bergen og BI Trondheim.

Både antall søkere og antall studenter som har blitt tatt opp på studiet, har økt jevnt siden 2009, og bachelor i eiendomsmegling er fortsatt et av Handelshøyskolen BIs mest søkte studier.

Kilde antall søkere/studenter: Markedsavdelingen BI (noe avvikende tidspunkt for de forskjellige år). Kilde eiendomspriser: Norges Eiendomsmeglerforbunds prisstatistikk (pris pr. kvm/25)

Tabellen viser utviklingen i antall søkere til eiendomsmeglerstudiet samt antall studenter som er tatt opp. Det synes å være en tendens at studiets popularitet endres i bakkant av utviklingen i eiendomsprisene, og at populariteten samvarierer med eiendomsprisene.

Den 1. juli 2011 ble det innført kompetansekrav for alle ansatte i eiendomsmeglingsforetak, noe som medførte et ikke ubetydelig frfall innen bransjen. På den annen side medførte kompetansekravene økt rekruttering til eiendomsmeglerutdanningen. Innføring av kompetansekrav innebar at de som allerede arbeidet i bransjen innen samme dato, måtte dokumentere formell kompetanse. Ordningen ble avsluttet ved årsskiftet 2012/2013. Ifølge Finanstilsynets konsesjonsregister har 1495 personer gjennomført de såkalte overgangseksamenene og fått godkjenning som megler. Tallet er betydelig lavere enn forventet, noe som også har bidratt til økt fokus på utdanning av nye eiendomsmeglere.

I de senere årene har arbeidsmulighetene for nyutdannede med eksamen fra eiendomsmeglerstudiet vært meget god. Ifølge Statistisk Sentralbyrå utgjorde gjennomsnittlig månedslønn eksklusive overtidsgodtgjørelse for eiendomsmeglere 55 800 kroner pr. september 2012.

Som et av BIs bachelorstudier kvalifiserer eiendomsmeglerstudiet også for opptak til masterstudier forutsatt at karakterkravene oppfylles. Flere av studentene ved eiendomsmeglerstudiet har benyttet seg av muligheten til å ta et masterstudium ved Handelshøyskolen BI.

Thorunn Falkanger og Paul Henning Fjeldheim er blant de mest sentrale lærerne ved eiendomsmeglerstudiet. Thorunn er dessuten associate dean for studiet.

Cathrine Bjune

Cathrine Bjune underviser mye og på mange forskjellige steder i inn- og utland. Undervisningen innebærer stor reisevirksomhet og mange internasjonale oppdrag. Cathrine underviser fast i Oslo, Stavanger, Bergen og Singapore. Undervisningsspråket er norsk eller engelsk, og det er et bredt spekter av studenter hun underviser. Studentene innbefatter ungdommer i Norge, Skottland, Asia og voksne deltidsstudenter i Singapore, samt erfarne studenter fra mange land på programmer som EMBA, Shipping, Finans og Offshore.

BAKGRUNN

Cathrine har sin juridikum fra UiO, og spesialiseringen tok hun på Nordisk Institutt for Sjørett i fagene sjørett og sjøforsikring. Hun har jobbet som trainee ved advokatkontor i London, og hun har tidligere gått på skole i California og tatt juskurs ved universitet i blant annet Polen og Ungarn. Cathrine fikk sin advokatbevilling i 1993. Deretter praktiserte hun som advokat frem til hun i 2002 fikk fast jobb som førstelektor på BI med ansvaret for det som den gang het "Shippingakademiet".

Cathrine er fast foreleser ved Nanyang universitetet i Singapore, ved Høgskolen i Vestfold, samt at hun gjesteforeleser en mastermodul i shipping contracts ved University of Strathclyde, Glasgow. I Singapore har hun to MSc-moduler ved Nanyang Technological University i sjørett og kontraktsrett, ved siden av at hun arrangerer kortkurs i shipping og holder foredrag for bedrifter. På BI er hun faglig ansvarlig både for spesialisering i shipping på BBA-studiet, samt fire bachelormoduler i shipping for nærmere 80 innvekslingsstudenter, hovedsakelig en fast gruppe på ca 60 studenter fra Nanyang universitetet i Singapore. Tidligere underviste hun også faste moduler ved universiteter i Egypt, Vietnam og Indonesia.

UNDERVISNING

– Jeg er vant til lange dager. I Singapore underviser jeg ofte fra 0800 til 1800 hver dag, også i helger. I Norge er dagene med undervisning gjerne noe kortere. Selv om innholdet i undervisningen kan være lik flere steder, må den uansett alltid tilpasses målgruppen. I Asia er det gjerne mer forelesning, mens det i Europa gjerne blir mer dialog. Læringsbakgrunn, språkkunnskaper og forhåndskunnskap kan variere svært mye fra gruppe til gruppe, noe som gjør arbeidet mitt utfordrende, forteller Cathrine.

Cathrine har vært med på å bygge opp Maritime Studies i Singapore. – Det er gøy å møte tidligere studenter, og se at de nå har gode jobber innenfor den maritime næringen nasjonalt og internasjonalt. Det internasjonale aspektet ved arbeidet gir meg også et unikt nettverk, forteller Cathrine.

MOTIVASJON

– Jeg jobber med alt dette fordi jeg virkelig elsker jobben min. Jeg møter mennesker fra hele verden. Det er morsomt å formidle kunnskap, diskutere og se hvordan studentene utvikler seg. Det at jeg selv utvikler meg faglig hele tiden er nok den største motivasjonen, sier Cathrine. – Jeg synes nok at all undervisning er morsom, men det aller morsomste er å undervise erfarne studenter som jobber med faget i det daglige. Det medfører interessante diskusjoner på et høyt faglig nivå.

FREMTIDEN

– Man kan jo ha mange ønsker og drømmer, men jeg håper å få tid til å skrive mer i tiden som kommer, samt jobbe mer direkte med bedrifter og executive markedet, smiler Cathrine. – Jeg håper at jeg kan fortsette å undervise lenge fremover og møte mange interessante mennesker.

KEY ELEMENTS OF SHIPPING

Cathrine har tatt initiativ til og vært faglig ansvarlig for kortkurset i "Key elements of shipping" som går to ganger i året i Singapore. – Det er utrolig populært og er alltid fulltegnet og til tider med venteliste, forklarer Cathrine. – Dette er et kurs som blir undervist av ledende akademikere sammen med ledende marine fagfolk. Hensikten er å gi en balanse av både teori og markedspraksis som vil bli forsterket gjennom aktuelle case-studier. Målet er å sikre aktiv deltakelse og forståelse ved å engasjere deltakerne i en fri utveksling av ideer, spørsmål og praktisk erfaring gjennom hele programmet. Kurset er utviklet primært for folk som nylig har begynt å jobbe i industrien, eller som kan ha vært i bransjen i flere år, og som nå ønsker å flytte opp til mer utfordrende ledelsesroller. I Norge har vi et tilsvarende to dagers kurs "International Shipping" to ganger i året, i Oslo og Bergen. Det er også et populært kurs!

BEST FACULTY

Cathrine fikk utmerkelsen "Best faculty" i konkurranse med mange internasjonalt anerkjente forelesere i EMBA Shipping, offshore and finance. – Det var kjempegøy å få denne utmerkelsen, sier Cathrine med entusiasme i stemmen.

– Min undervisning varierer mellom teori, praktiske eksempler, case, diskusjoner og dagsaktuelle emner. En av utfordringene jeg blir stilt overfor i disse møtene med studenter fra forskjellige land og kulturer er at studenter lærer på forskjellige måter, og i tillegg er språkkunnskapene på høyst ulikt nivå. Jeg har til og med undervist med tolk, det var litt underlig, men det gikk, forteller Cathrine. – Det å undervise i disse klassene gir meg mye læring.

Å jobbe skal være morsomt

Jørgen Randers er en travel mann. For tiden er han opptatt med lanseringen av sin siste bok om miljø – “2052, A global forecast for the next 40 years”. Det medfører mye reising til mange kontinenter, men han kjøper alltid klimakvoter.

- Jeg har vært opptatt av miljø og miljøspørsmål mer eller mindre hele livet, forteller Jørgen. - Da jeg ikke kom igjennom med mine synspunkter på sytti- og åttitallet, tok jeg pause fra offentligheten med mine synspunkter, til jeg antok at verden var moden for slik input. Denne pausen er over nå, og jeg har skrevet ny bok. Jeg har lært at det viktigste temaet er KLIMA. Min påstand er også at for å løse klimaproblemet, er ikke demokrati en hensiktsmessig styreform.

Pausen fra klimadebatten brukte Jørgen blant annet til å være rektor ved BI i åtte år. Han forteller at han ble headhunted av BI-studentene, som ønsket en motkandidat til den interne kandidaten. Som rektor tidoblet han BIs omsetning. Et av målene hans med BI var å skape et morsomt sted å jobbe som lærer og forsker.

- Mitt yrkesliv har jeg valgt til å bli tredelt, en del i academia, en del i næringslivet og en del i civil society, forteller Jørgen. Han sier han har vært heldig og fått midler fra Toyota i form av gaveprofessorat slik at han har kunnet prioritere forskning.

Jørgen Randers tok hovedfag i fysikk ved Universitetet i Oslo på slutten av 1960-tallet. Da han kom som en ener fra lille Norge til store MIT på begynnelsen av 1970-tallet, ble han raskt klar over at han likevel var ganske middelmådig i fysikk sammenliknet med de andre som arbeidet der. Han startet derfor isteden på en PhD i ledelse.

Ved MIT oppsto ROMA-klubben, og Jørgen ble en ivrig systemdynamiker. Han beskriver systemdynamikk som en “ny religion” i kontrast til neoklassisk teori. I mange år kjempet han for at den “nye religionen” skulle vinne frem, men ga til slutt opp forsøket. – Vi er så få som har dette perspektivet, ca. 1000 stykker på verdensbasis, og hittil har vi ikke nådd frem. Det er den gamle religionen som regjerer, sier han. – Systemdynamikk går ut på å lage modeller av det som virkelige mennesker gjør i den virkelige verden, altså faktiske handlinger i en eksisterende verden, forklarer Jørgen.

Forskerne i miljøet rundt ROMA-klubben oppdaget at verdensøkonomien ikke oppfører seg bærekraftig. Dette ble utgangspunktet for boken “The Limits to Growth”, som utkom i 1972. Boken har solgt i totalt ni millioner eksemplarer og er oversatt til 29 forskjellige språk.

Jørgen forteller at han ser på seg selv som en vitenskapsbasert aktivist som alltid har jobbet for økt innsikt.

MEST VELLYKKET HAR OGSÅ VÆRT MEST MORSOMT

Fra forretningsverdenen var nok P4 det morsomste og det mest vellykkede Jørgen har vært med på. - Vi startet med noen få millioner og endte opp med en verdi på mellom 3 og 4 milliarder. Det morsomste øyeblikket i BI-sammenheng var nok da Kong Olav åpnet BI bygget i Sandvika i 1989. Dette var slutten på en langvarig

prosess som noen vil nok påstå var i overkant risikabel for det daværende BI.

Fra den akademiske verden blir nok “The Limits to Growth” det morsomste han har vært med på. - Vi fikk en voldsom respons etter 18 måneder med hardt arbeid. Men boken “2052” har vært faglig sett nesten like morsom. Det er veldig spennende å snakke med folk for å høre hvordan de faktisk tenker, hva de faktisk tror og hvordan de faktisk handler. Fra civil society kan han fortelle om mange morsomme episoder den tiden han jobbet i WWF i Sveits og hadde Prins Philip som styreformann.

AMBISJONER FOR BOKEN “2052”

- Min private ambisjon med boken “2052” er at den skal bli en lærebok på universitetsnivå, forteller Jørgen Randers. Boken har en lettlest begynnelse og gode råd til slutt, mens bokens midterste 200 sider er analysene som tilsier at det er grunn til å tro at fremtiden blir slik han har spådd.

Systemdynamikk

Hensikten med systemdynamikk er å hjelpe folk til å treffe bedre beslutninger når de blir konfrontert med komplekse, dynamiske systemer. Feltet gir en filosofi og verktøy for å modellere og analysere dynamiske systemer. Like viktig er det at feltet gir teknikker og verktøy for å undersøke dagens beslutninger og til å hjelpe beslutningstakere å lære. Modellering av språket er intuitivt, og det er felles for alle typer applikasjoner det være seg i medisin, økonomi, administrasjon etc. Dette gjør systemdynamikk til et ideelt verktøy for tverrfaglig arbeid, og det gjør læringen mer effektiv fordi grunnleggende systemstrukturer har en tendens til å gjenta seg fra et program til et annet.

Romaklubben og “The Limits to Growth”

Romaklubben (“The Club of Rome”) er en global tankesmie grunnlagt i 1968 ved Accademia Nazionale dei Lincei i Roma. Det var i denne klubbens regi at man utga boken “The Limits to Growth” i 1972. Boken var finansiert av Volkswagen-fabrikkene og forfattet av mange av klubbens medlemmer, men redigert av Donella Meadows, Dennis Meadows, Jørgen Randers og flere andre.

I boken ble det analysert hvordan faktorer som befolkningstall, industriproduksjon, miljøforurensning, matvareproduksjon og forbruket av naturressurser kan endres. Boken ble oppfattet som meget provoserende da den utkom. Den har imidlertid fått enorm utbredelse, og den er solgt i ni millioner eksemplarer og er oversatt til 29 språk. Siden 2008 har Romaklubben fungert som en ikke-statlig organisasjon med sete i Winterthur i Sveits.

Kilder: Wikipedia

Jørgen Randers

Fagmiljøet i forsikring

2012 var et begivenhetsrikt år for forsikring ved BI.

Den store endringen skjedde i kursporteføljen. Da Forsikringsakademiet ble en del av BI for 10 år siden, var det etablert en solid kursportefølje, tilpasset forsikringsnæringens behov. Det innebar at kursene varierte i størrelse fra 2 til 12 studiepoeng. I forbindelse med BIs bachelorreform, hvor normen for kursene er 7,5 studiepoeng, måtte det nedlegges et betydelig arbeid i å tilpasse porteføljen til BIs norm. Noen av de minste kursene måtte utelates fra porteføljen, noen måtte få mer innhold, noen litt mindre, og flere skulle slås sammen. Fordi forsikringskursene i så stor grad benyttes i tilknytning til autorisasjonsordningene til Finans Norge (tidl. Finansnæringens Fellesorganisasjon), sto BI ikke fritt til å endre. Det som ble forandret, måtte passe inn i autorisasjonene.

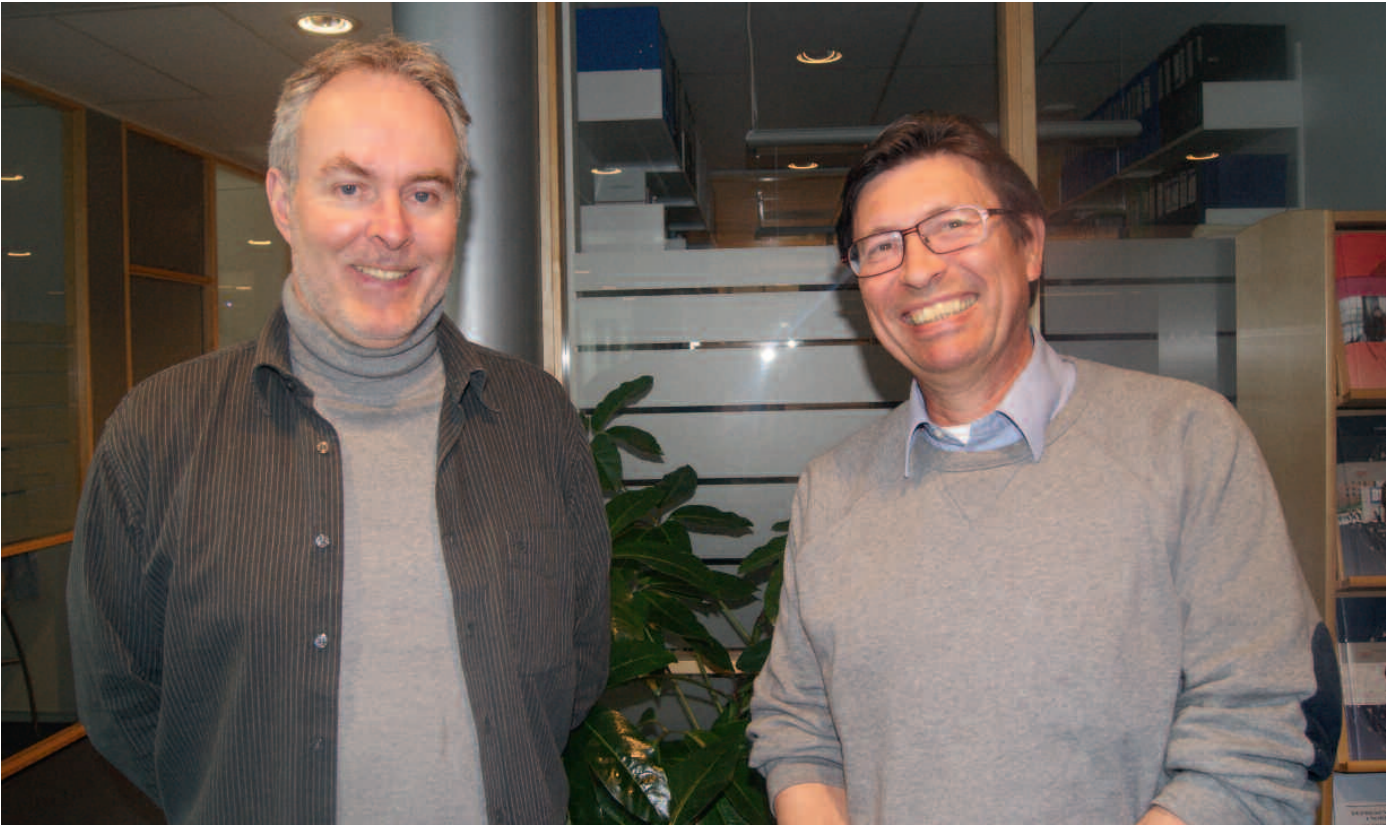
Endringsforslagene ble meget godt mottatt av forsikringsnæringen. Gjennomkjøringen av den nye modellen høsten 2012 fungerte som forventet.

Selv om det kan være slitsomt å bygge om kurs på denne måten, ligger det noe meget positivt i en slik prosess. Den innebærer en gjennomgang av kursenes form og innhold som det ellers blir vanskelig å få tid til. Fra tid til annen er det viktig å sikre at kursporteføljen som helhet holder den høye kvaliteten som tilstrebtes.

I juni 2012 begynte doktorgradsstipendiat Gunnar Aardal på BI. Han skal skrive en juridisk PhD-avhandling om "The Prudent Person Rule - Kravet til forsvarlig forvaltning av pensjonsmidler". Temaet er aktualisert ved at man bygger ned tidligere kvantitative restriksjoner i kapitalforvaltningen, som erstattes av en rettslig standard – "The

Inge Unneberg og Kristian Trosdahl

Ørnulf Daler og Kjell Smedsrud

Prudent Person Rule". Forsvarlighetskravet er basert på EU-rett (i tjenstepensjonsdirektivet og Solvens II). Gunnar Aardals PhD-arbeid er et viktig skritt på veien i å styrke forsikring som et forskningsområde ved instituttet. Samtidig er det et ledd i et kommende generasjonsskifte ettersom det vil komme andre endringer innen forsikring ved Institutt for regnskap, revisjon og jus i løpet av ikke veldig lang tid. Tre av dagens fagpersoner som jobber full tid med forsikring, Ørnulf Daler, Kjell Smedsrud og Kristian Troisdahl, har alle passert 60 år i løpet av 2011 og 2012.

Det er også skjedd endringer i forholdet mellom instituttet og forretningsenheten BI Bank og Forsikring i løpet av året. Katrine Kirkebø kom inn som ny leder i januar, og organiseringen av hele etter- og videreutdanningsenheten ved BI Executive ble endret slik at BI Bank og Forsikring nå inngår i en større enhet, Bachelorutdanningen. Dette vil kunne få betydning for den videre utvikling av forsikringskursene i form av en mer strømlinjeformet portefølje for hele den nye enheten.

I 2012 kom vi også i gang med arbeid for å utvikle et Master of Management program i forsikring. Innholdet skal i det vesentlige bestå av elementer innen forsikringsrett, forsikringsøkonomi og Risk Management. Det nye programmet skal etter planen tilbys fra høsten 2014.

Ina Due-Tønnessen og Gunnar Aardal

Bokpris til Gudmund Hernes

Gudmund Hernes gikk av med seieren i Cappelen Damm Akademiskes konkurranse om den beste faglitterære manusidé i 2012. Bokprosjektet har arbeidstittelen *Innføring i politisk økonomi*. Boken skal etter planen forfattes i Paris.

HISTORIEN BAK BOKPROSJEKTET

I august snublet Gudmund Hernes over en annonse fra Cappelen Damm Høyskoleforlaget/Cappelen Damm Akademisk som utlyste en konkurranse om beste manusidé til en lærebok. – Jeg tenkte først ikke mer på saken, men den må ha ligget i underbevisstheten. Så rett før fristens utløp kastet jeg meg rundt for å levere det konkurransen innebar: En detaljert disposisjon for en innføring i politisk økonomi, et utkast til et introduksjonskapitel og utskrift fra Power-Point'en jeg har brukt i undervisningen, forklarer Gudmund Hernes.

I oktober fikk han så beskjed om at han hadde vunnet konkurransen. – Gleden over dette var naturligvis stor, men "straffen" er å måtte skrive boken, sier han.

De senere år har han holdt innføringsforelesninger i internasjonal politisk økonomi for bachelorstudenter ved BI. – De som har forelest på dette kurset, har alle klaget over mangelen på en høvelig innføringsbok. De lærebøkene vi har brukt har vært engelskspråklige, med et perspektiv som er temmelig USA-sentrert og i et språk som til dels er vanskelig for norske studenter, forteller han.

BOKENS INNHOLD

Hovedgrepet er å vise hvordan institusjoner som styrer økonomisk virksomhet, har utviklet seg historisk som svar på avgjørende problemer. Fremstillingen er derfor på en gang teoretisk, historisk og praktisk. Målet er å gjøre den tilgjengelig i et lettfattelig språk med rik bruk av illustrasjoner.

OPPDAGELSESTREISE

– Å skrive en bok er ellers en oppdagelsestreise – jeg oppdager underveis ting jeg ikke hadde tenkt på. Å skrive en lærebok er derfor noe man selv kan lære av. Håpet er å skrive en lærebok som jeg selv ville ha lyst til å lese, forteller Gudmund Hernes.

Gudmund Hernes

Hot Topic – Cold Comfort. Climate Change and Attitude Change

Endring av holdninger og tenkesett er hyppig diskutert av samfunnsforskere. Likevel er det mest slående faktum dette: Folk liker ikke å skifte mening. På noen felter får dette stor samfunnsmessig betydning – særlig når samfunnet selv endres og oppfatninger må justeres for at kart og terreng skal samsvare.

På et felt er dette påtrengende i dag: Klimaendringene som slår inn over alle land som stigende temperatur og mer ekstremvær – og som så i sin tur oversettes til både katastrofer og mer langsiktige problemer som økende matpriser og politisk opprør, slik vi har sett det for eksempel i den arabiske våren.

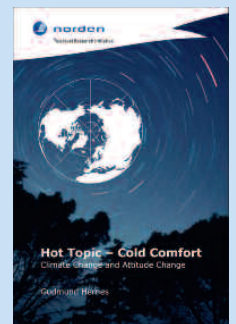
Boken har derfor et tosidig siktemål. For det første å forklare hvorfor folk yter så stor motstand mot å forandre grunnleggende innstillinger. For det andre å forklare hvordan betydelige skift likevel kan komme i stand.

Svaret på hvorfor folk yter motstand mot å forandre sitt virkelighetsbilde, søkes i at oppfatninger er «dobbelthforankret». For det første: Meninger er ikke adskilt og frittstående – tvert i mot; de er heftet sammen i knipper, i logiske nettverk der folk søker sammenheng og konsistens. For det andre: Meninger er ikke noe du har alene – du har meningsfeller. Derfor: Dine oppfatninger er på en gang forankret i et logisk flettnettverk og i et sosialt nettverk. Det

betyr, enkelt sagt: Skal du endre oppfatning, må du skifte venner. Det forklarer motstanden.

Men hvorfor skjer da endringer likevel? Svaret på det søkes i hendelser som på en gang gir kognitive og sosiale sjokk: de er så dramatiske og påtrengende at det ikke lenger er mulig å opprettholde rammeverket du har tenkt innenfor – og de kan bryte opp vennekretser.

Ut fra dette perspektivet beskrives den store skifte som har skjedd i folks syn på klima etter den annen verdenskrig. Det er så omfattende at det kan kalles «den økologiske revolusjon». Og denne endringen er kommet som følge av svære hendelser – de var så dramatiske at de ikke kunne fornektes. Blant dem er eksplosjonene i Hiroshima og Tsjernobyl, men også store hungerkatastrofer som brente seg inn på netthinnen og for eksempel oljekrisen i 1973. Det er den kumulative effekt av disse hendelsene som har avfødt de store skift i folks syn som har funnet sted. *Hot Topic – Cold Comfort* beskriver dette i detalj og boken trekker opp en dagsorden for forskning om klimaendring og holdningsendring.

Skattefaglig spisskompetanse

HISTORISK

Skatteetaten tok i 2008 initiativet til en master i skatte- og avgiftsrett på bakgrunn av det økende behovet for spisskompetanse på fagfeltet. Sammen med Handelshøyskolen BI har Skatteetaten utviklet et studium med internasjonale forelesere og dagsaktuelle problemstillinger. Første kull startet høsten 2009 og ble uteksaminert våren 2012.

ERFARINGSBASERT MASTER OF MANAGEMENTGRAD

Dette er det mest omfattende akademiske utdanningsprogram i skatte- og avgiftsrett som har blitt satt i gang i Norge. Dette er en erfaringsbasert mastergrad som studentene tar på deltid over tre år. Det er et åpent program med en tredjedel av deltakerne fra privat sektor, mens den største gruppen kommer fra Skatteetaten og Finansdepartementet.

MÅLGRUPPE FOR STUDIET

– Det forventes av studentene at de minst har en bachelorgrad og besitter en sterk interesse for skatte- og avgiftsrett. I tillegg må de kunne yte en ekstrainsats da dette er et krevende studium, forklarer professor Ole Gjems-Onstad.

INTERNASJONALE FORELESERE

Studiet har vunnet gjenhør i Norge med god deltagelse. Internasjonalt er det også blitt lagt merke til. Det har ikke vært vanskelig å få noen av verdens mest profilerte internasjonale skatteeksperter til å forelese med én full dag hver. Queens Council, professor Philip Baker er vel den mest toneangivende autoriteten i verden om Den Europeiske Menneskerettskonvensjon (EMK) og skatt. Professor Kees van Raad, som er leder for European Association of Tax Law Professors og har bygget opp verdens mest kjente masterprogram i skatt ved universitet i Leyden, kom tilbake med en full dags utfordrende gjennomgang av dobbeltbeskatningsavtaler. Hvert semester er målet å ha én internasjonalt velrenommert foreleser. For å bidra til en internasjonal orientering, er noen av eksamensspørsmålene på engelsk (mens svar alltid kan gis på norsk).

KVALITET PÅ STUDENTMASSEN

– Mest overraskende ved skattemasteren har kanskje vært kvaliteten på studentene, sier Ole Gjems-Onstad. – Nivået har vært høyt blant deltakerne på skattemasteren, til dels veldig høyt, og den faglige interessen stor. Et vanlig utsagn blant foreleserne er at de må beregne mer tid enn vanlig fordi det er så mye innspill og dialog.

DELTAGERNE SKRIVER PENSUM

Mangelen på passende skriftlig pensum har vært følbart. Deltakerne har i en viss forstand har tatt skjeen i egen hånd og skrevet sitt eget pensum. Hvert semester gis 40 % av karakteren på basis av en prosjektoppgave på inntil 20 sider. Tidlig var det tydelig at flere av prosjektoppgavene var så gode at de med omarbeidelse og redigering kunne publiseres. På basis av 17 prosjektoppgaver pluss to kapitler ved Hugo P. Matre og Ole Gjems-Onstad, utga Gyldendal Akademisk i 2011 boken Skatteprosess. Den er nå pensum for det nye kullet som denne vinteren arbeider med skatteforvaltning og skatteinnkreving. Boken brukes også utenfor studiet. Våren 2012 kom Gyldendal Akademisk med en ny bok Praktisk merverdiavgiftsrett. Den er også basert på prosjektoppgaver pluss kapitler

ved Cecilie Dyrnes, Tor S. Kildal og Ole Gjems-Onstad som redaktører. Denne boken er pensum for merverdiavgiftskullene høst 2012 og vår 2013.

STUDENTER SOM FORELESERE

En siste variant av do it yourself-utdannelse, er at tre av studentene sto for tre timer av undervisningen på årets modul, som er den siste for det kullet de selv er en del av. Denne modulen er den minst juridiske og fokuserer på Analyse og metode – litt forenklet hvordan skatteetaten skal bruke de enorme datamengdene de nå har tilgang til.

REKRUTTERING OG FREMTID

Så langt synes rekrutteringen til studiet god. Men ingen utenforstående, og kanskje heller ingen insidere, vet selvfølgelig hvor lenge skatteetaten vil satse på et slikt prosjekt. Skatteetatens holdning til etterutdanning av ansatte har gjennomgått mange faser.

Rekrutteringen til studiet fra privat sektor har gitt mange interessante perspektiver, men den har vært annerledes enn Ole Gjems-Onstad på forhånd hadde trodd. Blant deltagerne er flere fra skatteavdelingene i større og mellomstore norske bedrifter. Blant revisjonsfirmaene synes Ernst & Young å skille seg ut. Det gjør de også som forelesere. Firmaet har hatt flere forelesere på studiet enn de andre revisjonsfirmaene samlet – og med god margin.

OPPRETHOLDELSE AV STUDIET

At studiet opprettholdes, kan bety atskillig for rekrutteringen til akademisk skatterett. Fagansvar for et slikt studium er virkelig et spark i baken for å være å jour faglig, publisere og ha gode nasjonale og internasjonale nettverk. Man dras inn i bokprosjekter og tvinges til forskningsbasert undervisning ganske enkelt fordi intet annet fungerer. Ved å lytte til andre foreleseres undervisning, holder man seg godt å jour også der man ikke selv bidrar så meget i det daglige. De utenlandske foreleserne bringer ganske enkelt internasjonalt toppnivå og dialog inn i BIs egen faglige stue, i stedet for at vi som ansatte selv må reise av sted for å få faglig påfyll. Det skal bli spennende etter hvert å høre hva skatteetaten og private arbeidsgivere registrerer av faglig løft hos dem som har kommet seg gjennom studiet. Den egentlige fasiten på en slik utdanning ligger nettopp der.

Ole Gjems-Onstad

Doktorgradsprosjekter

GUNNAR AARDAL

"The Prudent Person Rule" - Kravet til forsvarlig forvaltning av pensjonsmidler

Teamet er aktualisert ved at man bygger ned tidligere kvantitative restriksjoner i kapitalforvaltningen, som erstattes av en rettslig standard. Forsvarlighetskravet er basert på EU-rett (i tjenstepensjonsdirektivet og Solvens II). Prinsippet "The Prudent Person Rule" er igjen hentet fra angloamerikansk rett. Prosjektet vil ta for seg den EU-rettslige siden, herunder hvordan norsk rett påvirkes. Med et sparsomt rettskildebilde, både internrettslig og EU-rettslig, vil blikket bli rettet mot amerikansk rett hvor prinsippet er utviklet ved en vekselvirkning av case law og lovgivning. Spørsmålet vil være hvorvidt man kan og bør bygge på slike regler i Norge. Tilnærmingen vil skje dels ved abstrakt analyse av forsvarlighetskriteriet og dels ved konkret vurdering av aktivklasser.

INGER JULIE GRIMSRUD

Kapitalforvaltning i stiftelser

Stiftelser er selveiende, og stiftelsers øverste organ er styret, som har det overordnede ansvaret for forvaltningen av stiftelsen. Ansvaret tilsier blant annet at styret skal påse at stiftelsens kapital forvaltes på en forsvarlig måte, slik at stiftelsens formål kan ivaretas. Hovedspørsmålet i avhandlingen er hvordan styret i stiftelser kan oppfylle sitt ansvar for å forvalte stiftelsens kapital på en forsvarlig måte. Sentralt i avhandlingen vil være hva som ligger i stiftelseslovens krav om en forsvarlig kapitalforvaltning. Prosjektet vil også gå nærmere inn på mulighetene for tilsyn med styrets kapitalforvaltning. Sentralt i denne delen av prosjektet vil være Stiftelsestilsynets rolle. Forholdet mellom stiftelsens styre og organer som kan etableres med det formål å føre tilsyn med styrets kapitalforvaltning, blir også en viktig problemstilling. I forbindelse med tilsyn av styrets kapitalforvaltning må det foretas en vurdering av revisors rolle ved revisjon av stiftelser. Prosjektet vil gå nærmere inn på forholdet mellom revisor og henholdsvis stiftelsens styre og Stiftelsestilsynet. Hva som danner grunnlaget for styremedlemmers erstatningsansvar dersom stiftelsens kapital ikke kan anses å være forvaltet på en forsvarlig måte, er også en relevant problemstilling. Forskningsprosjektet skal bidra til å klargjøre hva som forventes av styremedlemmer i stiftelser og hvilke interesser styrer i stiftelser skal ivareta. Prosjektet påbegynnes i februar 2013.

BIRKELAND, KARI

Revisors erstatningsansvar for lovpliktig revisjon

Aksjeselskapers og allmennaksjeselskapers valgte revisor har som oppgave å kontrollere at selskapets finansielle informasjon gir et rettviseende bilde. Forskningsprosjektet bidrar til å klargjøre revisors plikter i forhold til lovpliktig revisjon, herunder hvilke handlinger eller unnlatelser som kan utløse erstatningsansvar for revisor. Prosjektet skal også belyse forholdet mellom revisors og styrets ansvar.

ENGH, JONE

Eierkontroll i finansinstitusjoner og regulering av finanskonserners struktur

Finansinstitusjoner og andre konsesjonsbelagte foretak innen finansnæringen er underlagt et omfattende rammeverk. Det finnes blant annet regler om eierkontroll i finansinstitusjoner og om strukturering av finanskonserner. Reglene om eierkontroll og finanskonserners struktur henger tett sammen ettersom spørsmålet om tillatelse til et gitt eierskap blant annet beror på finanskonsernets struktur, og godkjenning av konsernstrukturen og etablering av en gitt konsernstruktur, avhenger av tillatelse i henhold til eierkontrollreglene. Forskningsprosjektet tar sikte på å avklare innholdet i reglene om eierkontroll og finanskonserners struktur. Arbeidet inkluderer en analyse av EØS-kravene og hvordan det norske regelverket oppfyller disse kravene. Også spørsmålet om hvilke mål og ønsker myndighetene har hatt i relasjon til eierskap og finanskonserners struktur, og i hvilken grad gjeldende regelverk er egnet til å oppfylle disse målene, blir behandlet.

HVEEM, DAG JØRGEN

Bankers rådgivningsansvar

Finansinstitusjoners rådgivnings- og salgsvirksomhet fører tidvis til tap for kunden. I dette forskningsprosjektet settes fokus på vilkårene for at bankene skal komme i ansvar. Særlig sentralt står ansvarsnormen, som tar utgangspunkt i et strengt ulovfestet profesjonsansvar. Normens strenghet varierer, og den avhenger bl.a. av hvilket område banken gir råd på og forhold på skadelidtes side. Bevismessige spørsmål er viktige, særlig spørsmålet om når det er grunnlag for å pålegge banken bevisbyrden (dvs. å snu den normale bevisbyrden).

Forskningsprosjekter

Berthling-Hansen, Pål

Har sammen med Espen Skaldehaug gjennomført et prosjekt innen TDABC (Time Driven Activity Based Costing) i samarbeid med Norges Tannlegeforening (NTF)

Ditlev-Simonsen, Caroline D.

Er ikke finansielle rapporter til å stole på?
Project participants: Elisabeth Støve
Financed by/budget: Fondet til fremme for bank- og finansstudier.
Gapet mellom liv og lære.
Project participants: Elin Staurem, Fred Wenstøp. Financed by/budget: UNI Stiftelsen.
Næringslivets miljørapportering. Rapport og konferanse.
Participants: Elin Staurem
Finansiering: Miljøverndepartementet.
Effektevaluering av prosjekter som Gjensidige-stiftelsen har støttet så langt
Project participants: Fred Wenstøp, Elzbieta Toporowska. Financed by/budget: Gjensidigestiftelsen

Eliassen, Kjell A.

EU Financial Regulation after the crises
Project Participants: Agnes Arandottir.
Effects of New EU Regulation of Data Protection

Engh, Jone

Control of ownership in credit rating agencies.
PhD avhandling: Eierkontroll i finansinstitusjoner og regulering av finanskonserners struktur

Eriksen, Bjørn

Rettsikkerhet for skoleledere

Gulden, Bror Petter

Evaluering av pensjonsreformen
Project manager: Professor dr. juris Asbjørn Kjøenstad, UiO
Project participants: Asbjørn Kjøenstad, Kate Grøholt, Biørn Bogstad, Ole Christian Moen, Bror Petter Gulden
Financed by/budget: NFR/Norges Forskningsråd

Hveem, Dag Jørgen

"The Financialisation of Social Welfare"
Finansiering: SIFO via Norges Forskningsråd

Kinander, Morten

"The End of National Legal Culture - The case of Norway", sammen med Åse Grødeland (Fafo) og Janne Haaland Matlary (UiO).

Kvaal, Erlend

Financial Reporting Quality in Private Firms
Prosjektdeltakere: Mohammad Abdolmohammadi
Prosjektleder: John Christian Langli

Finansiering: CCGR

Langli, John Christian

CEO-compensation in private firms
Prosjektdeltakere: Erlend Kvaal
Finansiering: CCGR
Agency conflicts in private firms
Prosjektdeltakere: Ole-Kristian Hope, Wayne B. Thomas
Finansiering: CCGR
Financial Reporting Quality in Private Firms
Prosjektdeltakere: Erlend Kvaal, Mohammad Abdolmohammadi
Finansiering: CCGR

Myrtveit, Ingunn

iAD - delprosjekt: "Economics of iAT"
Prosjektdeltakere: Erik Stensrud, Vedrana Jez
Finansiering: NRF, Fast, Microsoft og Accenture
iAD: Information Access Disruption
Project manager: Espen Andersen
Financed by/budget: NFR, Accenture, Microsoft,
Mindfulness and firm performance
Project participants: Ingunn Myrtveit, Erik Stensrud, Vedrana Jez og Viggo Johansen

Randers, Jørgen

Status Report for Norwegian Climate Policy
Prosjektdeltaker: Daniel Rees.
Finansiering: Toyota Norge AS.
Industry Dynamics - A Study of Endogenous 4-year Wave in the Economy
Prosjektdeltakere: Ulrich Goluke
Finansiering: Norges Forskningsråd.
Sustainable Development Indicators for Norway and China (2009-2012)
Prosjektdeltakere: Per Espen Stoknes, mfl.
Finansiering: Statistics Norway.
2052 - A Global Forecast for the Next Forty Years
Prosjektdeltakere: 39 bidragsytere.
Greenhouse gas emissions per unit of value added - GEVA.
A system dynamics model of self-reinforcing climate change
Project participants: Ulrich Goluke, Søren Wenstøp og Fred Wenstøp
Finansiering: Toyota Norge AS.
Norwegian Climate Policy 2006-2013 - A review
Project participants: Daniel Rees
Financed: Norges Forskningsråd.
Spreadsheet model and web site for the 2052-book
Project participants: Ulrich Goluke

Rasmussen, Janicke

Board evaluation: Exploring the concept in a corporate governance context
Prosjektdeltakere: Eytor Ivar Jonsson (CBS)
Finansiering: CCGR

Ruud, Flemming

Internal Control – Evaluation and Attestation
Internal Auditing
Global Assurance – The Role of Internal Audit Activity
Internal Control
External Auditing
Risk Driven Audit Methodology for Small and Mediumsized Audits
Development of Assurance Services
New International Trends in Auditing
Corporate Governance

Sitter Nick

Political parties in Central Europe (2006 – ongoing) Project manager: Elisabeth Bakke UiO. Finansiering: University of Oslo, small research funding.
Differentiated integration in the EU, with S. S. Andersen, application to NFR went out in November 2012; decision expected May 2013.

Skaldehaug, Espen

Har sammen med Pål Berthling-Hansen gjennomført et prosjekt innen TDABC (Time Driven Activity Based Costing) i samarbeid med Norges Tannlegeforening (NTF)

Stoknes, Per Espen

Sustainable Development
Project Participants: Mads Greaker, Per-Arild Garnåsjordet, Julie Aslaksen mfl.
Financed: NFR

Svanström, Tobias

The determinants of audit quality in private firms
Prosjektdeltakere: John Christian Langli, Steffan Sundgren
Finansiering: CCGR.
Revisjonskvalitet i private selskaper
Prosjektleder: Tobias Svanström
Prosjektdeltakere: John Christian Langli, BI og Stefan Sundgren (Umeå)
Finansiering: CCGR.
Langli, J.C., & Svanström, T. (2013). Audits of private firms. A review of the empirical research. This paper will be included as a chapter in a book to be published by Routledge in 2013. Editors: David Hay, Marleen Willekens and Robert Knechel.

Trosdahl, Kristian

Norsk forsikrings historie 1914-2014
Prosjektdeltakere: Mikael Lönnborg, Kristian Trosdahl.

Aardal, Gunnar

"The Prudent Person Rule" – kravet til forsvarlig forvaltning av pensjonsmidler
Finansiering: Forsikringsakademiet

JOHN CHRISTIAN LANGLI, ERLEND KVAAL OG TOBIAS SVANSTRÖM

PUBLISERING

Nok en gang har John Christian Langli, sammen med to kollegaer, fått publisert en av sine artikler i et A-tidsskrift. Det er ikke mer enn to år siden sist han hadde en slik topp-publikasjon. Tiden som han og hans to kollegaer bruker på denne jobben minker. Første gang tok det fire år, mens det tok kun tre år på den siste. – For de som ikke kjenner det internasjonale publiseringsgamet, kan tre til fire år høres lenge ut, men det er faktisk ganske kort tid for publisering av empiriske undersøkelser på dette nivået, sier John Christian.

FORSKER

John Christian har i de 20 årene siden han tok doktorgraden skrevet mange artikler og undervist mange studenter i finans- og regnskapsrelaterte fag. Han trives godt med sine oppgaver, men aller morsomst er det å forske – Kjøring av analyser er spennende og gøy, forteller han.

PRINSIPAL AGENTTEORI OG REVISJON

Årets artikkel er et bidrag til å forstå prinsippal-agent konflikters betydning for revisjonens utførelse i ikke-børsnoterte selskaper, og da særlig betydningen av familierelasjoner mellom daglig leder, styremedlemmer og eiere, eller mangel på slike familierelasjoner. Familierelasjoner mellom alle eiere, styremedlemmer og daglig ledere i alle norske aksjeselskaper er kartlagt ved hjelp av data fra Folkeregisteret. Dataene fra Folkeregisteret går fire generasjoner bakover i tid og dekker til og med firmenninger, og dermed er det mulig å måle graden av familieinvolvering i selskapene, både på eiersiden og i styringen av selskapene. En sentral del av studien består i å undersøke hvordan revisorer tilpasser revisjonshandlingene til familierelasjoner og potensielle interessekonflikter mellom eiere, styremedlemmer og daglige ledere. Funnene gir absolutt en godkjent karakter til norske revisorer: Revisorene øker revisjonsinnsatsen når de bør og slapper av når det er forsvarlig, forteller John Christian.

PUBLIKASJONER I DE MEST ANERKJENTE JOURNALENE

For å nå opp med publikasjoner i de mest anerkjente tidsskriftene, må man ha tilgang på gode data og en knakende god idé. – Vi har hatt begge deler i det siste, forteller John Christian. – Norge som land er uinteressant fordi det er så lite, men med tilgang til unike data kan vi gjennomføre undersøkelser som har stor internasjonal interesse og som derfor kommer på trykk. Man må gjennom en papirmølle for å få tilgang til dataene, men med årene lærer man hva man ikke bør gjøre og hva som sannsynligvis vil fungere, så det går raskere nå enn tidligere, smiler John Christian.

FREMTIDEN VIL BRINGE?

John Christian vil fortsette med forskningen. Ambisjonen er flere publikasjoner i anerkjente tidsskrifter, og mulighetene bør absolutt være til stede fordi Norge har unike data om både personer og foretak. Det er mye spennende å forske på, og han har mange ideer til nye prosjekter. – Ideer er intet problem, sier John Christian, bøygen er å få valgt ut de beste ideene og få de gjennomført. For tiden jobber han med utkast til artikler om lederlønninger, regn-

skapskvalitet og revisjonskvalitet, alle sammen artikler sammen med kollegaer ved BI.

REGNSKAPSTALL

– Regnskapstall kan brukes til mye. Vi bruker regnskapstall til å belyse ulike problemstillinger. Akkurat nå holder Erlend Kvaal og jeg på å analysere lederlønninger i ikke-børsnoterte selskaper. Tallene vi trenger får vi fra selskapenes årsregnskaper, hvor selskapene bl.a. må oppgi hva toppledere har fått utbetalt i lønn i notene til regnskapsrapportene. Vi ønsker å undersøke om toppledere i familieselskaper blir belønnet på en annen måte enn toppledere i ikke-familieselskaper, og om det spiller noen rolle om daglig leder er medlem av familien som har kontrollen over selskapet. Vi bruker informasjon om lederlønninger fra mer enn 350 000 årsregnskaper, og ingen har kunnet gjennomføre en slik undersøkelse tidligere på grunn av manglende data. Når vi er de første som dekker smått og stort av ikke-børsnoterte selskaper, er det spennende å gå løs på oppgaven – det blir som å åpne en dør inn til et landskap hvor ingen før har vært.

John Christian Langli, Tobias Swanström og Erlend Kvaal

FORSKER HELST, MEN UNDERVISNING ER OGSÅ ÅLREIT

John Christian har hatt ulike arbeidsoppgaver i akademien, og han har blant annet vært instituttleder i en femårsperiode. Men den tiden er over, og John Christian trives veldig godt som forsker og foreleser på BI. - Vi er bare noen få heltidsansatte som driver empirisk regnskaps- og revisjonsforskning ved instituttet, men i de siste årene har vi hatt meget god uttelling. Og tar vi med våre Il-ere, Christopher Nobes og Marleen Willekens, blir uttellingen enda bedre. Jeg er stolt over hva vi har fått til, avslutter John Christian.

Tobias Svanström og Erlend Kvaal

Tobias Svanström fullførte doktorgraden sin i 2008. Nå jobber han i en postdoktorstilling ved BI. På de fire årene som har gått siden han disputerte, har han fått antatt seks artikler i anerkjente tidsskrifter. I tre av disse artiklene har han gjort bruk av datasettet han brukte i sin doktorgradsavhandling. - Det er utrolig arbeidskrevende å hente inn gode datasett, forteller Tobias. Derfor er det viktig at materialet er så godt og bredt at det kan brukes i flere artikler.

Tobias jobber for tiden med flere artikler der han tar for seg revisjon i unoterte selskaper. Der han har gjort bruk av både norske og svenske data. I en av artiklene som blir publisert i en av A-journalene, ser han på hvordan revisorer har rapportert på selskaper som har gått konkurs. Et mål på revisors kvalitet er at vedkommende ser at konkursen vil komme og rapporterer det i revisjonsberetningen. Et par av funnene Tobias har gjort er at revisors kvalitet minsker med antall oppdrag og med revisors alder.

Erlend Kvaal har også en relativt fersk doktorgrad fra 2007. Han jobber med regnskap og for tiden ser han på foretak med spesielle trekk. Et eksempel er å se på familieforetak som vrir regnskaps-tallene i en spesiell retning. Det kan være at de ønsker å skjule verdier, for ikke å bli kjøpt opp, eller at de ønsker å skjule hvor ille det egentlig ser ut i selskapet.

Erlend har laget en norsk versjon av artikler i en mer popularisert form.

Begge to synes forskning er morsomt. Dog kan også undervisning være veldig morsomt. - Vi underviser i store klasser om emner som er ganske vanskelige både for foreleser å forelese i og for studentene å forstå, forteller de.

Prosess for A-journal publisering

Å få en artikkel antatt i et tidsskrift er en tidkrevende prosess, som kan ta år. Det hele starter med en god idé og et godt datasett, eller i alle fall tanker om hvordan skaffe et godt datasett. Neste steg er å skrive artikkelen. Ofte presenteres artikkelen både én og to ganger på konferanser før den etter disse revideringene sendes en første gang til vurdering for å komme på trykk i et tidsskrift. Redaktørene i disse tidsskriftene kommer da med tilbakemeldinger som må tas hesyn til før artikkelen sendes inn til ny vurdering. Dette kan gjenta seg flere ganger før artikkelen til slutt blir publisert og genererer publiseringspoeng til forfatterne og utdanningsinstitusjonen.

Råd og utvalg m.v.

ANDERSEN, JØRGEN JUEL

Bi-veileder for Frode Martin Nordvik, PhD student under CAMP, ledet av professor Hilde C. Bjørnland, prosjektstart 2012.
Reviewer: Canadian Journal of Economics, European Journal of Political Economy, Journal of Economic Behavior and Organization, Land Economics, Public Choice, Portuguese Economic Journal, Regional Studies.

BERG, TERJE

Board member Livid Jeans AS
Ekstern sensor Innføring i økonomi for Ingeniører Høgskolen i Ålesund.
Ekstern sensor Innføring i økonomi Luftkrigsskolen.
Ekstern sensor masteroppgave Trondheim Økonomiske Høgskole.

BERTHLING-HANSEN, PÅL

Mandate to evaluate and design new Minor/Major program within Management Accounting.
Chair of Board, Visit Sandefjord
Chair of committee, as per "kollegiet" decision December 2011, for evaluating applicants in the field of Management Accounting
Leader of Evaluation committee for new Associate Professor in Stavanger

BJUNE, CATHRINE

Veileder masteroppgaver i jus for UiO
Veileder høyskolen i Vestfold og Nanyang universitetet
Medlem av komiteen for IBC (International Bunker committee)
Medlem av Kompetanseutvalget Maritimt Forum
Styremedlem i Stiftelsen Forsikringsakademiet
Førstelektor II i Vestfold

BRÅTHEN, TORE

Veileder for Kari Birkeland
Veileder for Jone Engh
Veileder for Dag Jørgen Hveem
Redaktør Nordisk Tidsskrift for Selskapsret (NTS)
Redaktør Norsk Lovkommentar selskapsrett
Professor II, Universitetet i Tromsø
Leder Reklamasjonsnemnda for Eiendomsmeglingstjenester
Leder kontrollkomiteen Sparebanken Nord-Norge
Medlem fagutvalget for selskapsrett, Juristenes Utdanningscenter (JUS)
Leder Etisk Råd, Norske Forsikringsmeglere Forening

DITLEV-SIMONSEN, CAROLINE D.

Associate Dean for Customized Programmes, 2013.
Reviewer, Social Responsibility Journal (ad hoc)

DUE-TØNNESSEN, INA

Reviewer, MAGMA
Veileder for 4 masterstudenter
Sekretær i Autorisasjonsnemnda for forsikringsmeglere
Sekretær for flere fagutvalg i forbindelse med kurs og spesialseminarer

DYRNES, SVERRE

Editor - Praktisk økonomi & finans

ENGH, JONE

Styremedlem i Bærums skiklubb og Dønski toppidrett AS
Medlem av kontrollkomiteen i flere selskaper i Landkreditt-konsernet

ERICSON, INGILD S

Veiledning av studenter som skriver masteroppgaver ved UiO, UiB, UiT.

ERIKSEN, BJØRN

Diverse utredningsoppdrag

FALKANGER, THORUNN

Associate Dean Bachelorstudiet i eiendomsmegling
Sensor på masterstudiet ved det Det juridiske fakultet i Oslo
Medlem i Faglig Råd for Eiendomsmeglerstudiet

FJELDHEIM, PAUL HENNING

Medlem i klagenemnden i Help Forsikring AS
Medlem av Etisk Nemnd i Norges Eiendomsmeglerforbund
Sekretær i Faglig Råd for Eiendomsmeglerstudiet
Sensor, Universitetet i Oslo, Høyskolen i Bodø, Høyskolen i Telemark, Høyskolen i Sogndal

GJEMS-ONSTAD, OLE

Reviewer for Voluntas
Reviewer for Skattenytt – Sverige
Varamedlem Nordisk skattevitenskapelig forskningsråd
Medlem redaksjonsråd Dyade
Redaktør i Skatterett, Gyldendal Rettsdata
Medlem i Redaksjonsråd, Skatterett, Gyldendal Rettsdata
Vice President Acem International
Leder Acem Norge

GULDEN, BROR PETER

Deltakelse "Regnskapstreff i Sør", Universitetet i Agder
Medlem i komité for praktisk prøve for revisorer (regi: Finanstilsynet)
Gjesteforeleser Universitetet i Stavanger og Høgskolen i Østfold

KINANDER, MORTEN

Leder av Forskningsetisk utvalg, Høyskolen i Oslo og Akershus

KRISTENSEN, ROY

Medlem av eksamenskomiteen for revisoreksamen i årsregnskap/god regnskapsskikk

LAHNSTEIN, GEIR

Sensor for kurs ved Høyskolen i Buskerud, ved Politihøyskolen i Oslo og ved Universitetet i Agder

LANGLI, JOHN CHRISTIAN

Member of the editorial board of Praktisk Økonomi og Finans.
European Accounting Review (regular)
Praktisk Økonomi og Finans (regular)
Leder av Klagenemnden for revisor- og regnskapsførersaker
Norwegian Accounting Standards Board, board member

MYRTVEIT, INGUNN

Participation in doctoral committees/advising to doctoral students
Advising Vedrana Jez
Co-advisor Zhenyu Yang
Evaluation committees for academic positions and research programs/projects
Several for Høgskolen i Buskerud
Program Chair EASE London 2014
Reviewer for scientific journals
Adj prof HiBu
Consulting Telenor

RANDERS, JØRGEN

Guest editor of the journal Sustainability's special issue on 40th Anniversary of "The Limits to Growth". 01.11.2012 – 01.07.2013
Member of the editorial board of the journal Sustainability, 01.06.2012
Director (with Per Espen Stoknes) of BI's Center for Climate Strategy
Chair of the board of 21st Venture AS and yA Bank ASA
Member of the board of Posten AS
Member of the sustainability councils of The Dow Chemical Company, Michigan, USA and (until June 2012) British Telecom plc, London, UK
Member of the advisory council of the Polytechnic Society ("Polyteknisk Forening") i Oslo
Reviewed 4 papers for the 2012 International System Dynamics Conference – regular reviewer
Reviewed 1 paper for the Journal System Research and Behavioral Science – ad hoc reviewer

RASMUSSEN, JANICKE

Conference chair of the 11th academic conference on internal audit and corporate governance to be held at BI Norwegian Business School from 24-26 April 2013
Member of "Oljeskattenemnda" Committee appointed by the Ministry of Finance to ensure correct taxing of oil companies operating in Norway
Member of kontrollkomite Nordea ASA
Member of porteføljeutvalget for bachelorprogrammer som avsluttet sitt arbeid første kvartal 2012
Chair of committee to suggest structural changes of the existing BBA bachelor program to fit the strategy of BI. Finished in June 2012
Member of UUV bachelor

ROBERTS, HANNO

Discussant of paper "The effect of an enabling performance measurement system on managerial performance: The pivotal role of motivation", by E. Hauwaert and W. Bruggeman (Vlerick School of Management), at the 8th Conference on New Directions in Management Accounting Research, organized by the European Institute for Advanced Studies in Management (EIASM), Brussels, Belgium, December 2012
Chairman, session on Inter-Organizational Relationships and Risks, at the 8th Conference on New Directions in Management Accounting Research, organized by the European Institute for Advanced Studies in Management (EIASM), Brussels, Belgium, December 2012
Reviewer for the competitive submissions for the 2012 Annual Conference of the Academy of Management, (BPS, MED and OB, MED)
Guest Lecturer
MBA program, Singapore Management University, Singapore
MBA program, Payap University, Thailand
Executive MBA program, Instituto de Estudios Cajasol, Spain

RUUD, FLEMMING

Professor of Business Administration, in particular Internal Control/Internal Audit, at University of St. Gallen
Adjunct professor at the Joseph L. Rotman School of Management, University of Toronto, Canada, for the purpose of teaching in their Global Executive Master of Business Administration (OMNIUM)
Member of the board of the Swiss Institute of Internal Auditing, Vice President 2008 - 2012
Member of several steering committees in academic and business ventures in Switzerland and Norway
In charge of curriculum development for Master of Science program in accounting, auditing, and management control at Norwegian Business School, 1994
In charge of the IIA endorsed Operational auditing, Master of Management Programme, NSM, 1994
Memberships in Professional and Technical Associations

Swiss Institute of Internal Auditors (SVIR)
Institute of Internal Auditors
European Confederation of Institutes of Internal Auditing (ECIIA)
American Accounting Association
American Accounting Association's Auditing Section
European Accounting Association
European Auditing Research Network
Norwegian Institute of Internal Auditors
Norwegian Institute of State Authorized Auditors

SCHWENCKE, HANS ROBERT

Member of Norwegian Accounting Standards Board
Leader of committee for evaluating Bror Petter Gulden
Member of Committee for evaluation of Professorship for Stefan Schiller
Teaching at the University of Oslo

SITTER, NICK

Supervising one PhD student at CEU, and serving on five doctoral committees there.
Evaluator for several international research proposals, eg. Swedish Central Bank research fund
Reviewer for a number of international journals, including West European Politics, Party Politics, Government and Opposition, Political studies and Public Administration
Associate dean for MSc political economy, with responsibility for some of the courses. Teach at Central European University in Budapest.

STOKNES, PER ESPEN

Ad hoc review of an article for Environmental Values.
Action-research on cleantech, green business start-up. Research on psychology of climate, reviews delivered to Ministry of Environment
Arranged a public seminar on "The Psychology of Climate", with >200 participants from private and public sector, at BI 28.09.2012

SVANSTRÖM, TOBIAS

Supervision of doctoral students, Umeå University.
Reviewer International Journal of Auditing Managerial Auditing Journal

TANGENES, TOR

Faglig leder for bachelorstudiet i økonomi- og administrasjon
Medlem av NRØSs fagkomite for bedriftsøkonomisk analyse
Fast medlem i Undervisningsutvalget for bachelorstudiene
Medlem i BIs sentrale opptakskomite
Varemedlem i instituttrådet til inst. for regnskap, revisjon og jus
Styreleder i Senegnat Ltd.

VIKEN, MONICA

Koordinator for bedømmelseskomite for stilling som professor/-førstemanuensis i forretningsjus ved BI
Fagredaktør i Tidsskrift for Forretningsjus. Gyldendal Akademisk
Reviewer, Tidsskrift for Forretningsjus
Veileder og sensor for masteroppgaver ved Universitetet i Oslo
Sensor for masteroppgaver ved Universitetet i Tromsø
Associate Dean for Bachelor i økonomi og forretningsjus

AARDAL, GUNNAR

Styreleder i Realinvest GCC Aktiv AS, Global Opportunities PE AS, Real Estate Recovery AS, Nordisk Handelseiendom AS og Private Equity Growth 2012 AS

Konferanser og foredrag

ANDERSEN, JØRGEN JUEL

Presentation of the paper "Petro rents and Hidden wealth: Evidence from bank deposits in tax havens" at faculty seminar at UiO/ESOP, 20.04.

Petro rents and hidden wealth: Evidence from bank deposits in tax havens. Kapitalfluktkonferansen; 15.11.

The big oil change: A closer look at the Haber-Menaldo analysis. American Political Science Association (APSA); 29.8. - 02.09.

BERG, TERJE

Presentasjon av paperet Treatment of Uncertainty and Risk in Cost Allocation ved Nordic Accounting Conference, Copenhagen Business School, 15.-16.11.

Fair Price Cost Allocation under Uncertainty and Risk. 2nd Workshop on Management Accounting; 08.-10.11.

Presentasjon av paperet Risk Reporting to the Board of Directors – Comparison of Norwegian Power Companies and Banks. American Accounting Association, Midyear Meeting, Texas 6.-7.01.

Presentasjon av paperet Risk-adjusted Stock Returns and Accounting Based Performance Measures – Evidence from US listed Electric Utilities 2001 – 2010. Workshop on Energy Economics and Management; Molde University College, 21.-22.05.

BJUNE, CATHRINE

Foreleser på MSc programmer på Strathclyde University i Glasgow

Foreleser på MSc programmer på Nanyang University i Singapore.

Deltaker i næringsdelegasjonen på statsbesøk til Jakarta

Foredrag for Maritime Trainee programmet for Rederiforbundet,

Foredrag i Nærings og Handelsdepartementet

Foredrag for DNV Petroleum Services i Singapore

BRÅTHEN, TORE

BI Forsikring, konferanse Leangkollen 10.1 Kontrollansvaret

BI morgenmøte i eiendomsmegling 20.1 Budgivning

NEFs medhjelperkurs 13.2 Eiendomsmeglingsloven

Aust-Agder krets Den norske Advokatforening 9.3 Styrearbeid og styreansvar

JUS Grunnleggende selskapsrett 15.3 og 16.3

NHO Vestfold 11.4 Styrearbeid og styreansvar

NEF Bergen 27.4 Foredrag: God meglerskikk

Advokatfirmaet Grette Corporate dag 3.5 Foredrag: Datterselskapers garantistillelser

Stockholms universitet 11.5 Foredrag - Nyheter i norsk selskapsrett

NEF HedOpp 5.6 Foredrag: Bud og budgivning

Wikborg Rein 19.6 Foredrag: God meglerskikk i næringsmegling

JUS 25.9 Foredrag - Praksis fra Reklamasjonsnemnda for Eiendomsmeglingstjenester

Wikborg Rein/Næringseiendom 10.10 Foredrag: God meglerskikk i næringsmegling

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet 31.10 Paneldeltaker konferansen "Penger til besvær"

JUS Selskapsrettskonferansen 02.11. Foredrag: Nyheter i selskapsretten 2012

Juristsforeningen Hamar 22.11 Foredrag: Aksjeselskapers kapital, utvalgte spørsmål

NEF Høstkonferanse 24.11 Foredrag: Nyheter i eiendomsmeglingslovgivningen og ny praksis

JUS 27.11 Foredrag: Praksis fra Reklamasjonsnemnda for Eiendomsmeglingstjenester

NEF Ålesund 30.11 Foredrag: God meglerskikk, bud og budgivning

NEF Vestfold 5.12 God meglerskikk

DITLEV-SIMONSEN, CAROLINE D.

Holdning og adferd - hvordan tette gapet? Liv og lære innen miljøvern. Holdningskonferansen Fair Play; 07.11.2012 i arrangert i samarbeid med Skatteetaten.

Arranged seminar with Professor Gervas R Bushe, in collaboration with Ragnhild Kvålshaugen and Arne Carlsen, i forbindelse med lansering av boken "Clear Leadership" September 5th.

Voluntary corporate social responsibility reporting- a reflection of realism or utopia?. 8th International Conference on Environmental, Cultural, Economic and Social Sustainability, Vancouver, Canada, 10.-12.01

Foredrag på fagkonferanse Company Law and Empirical Studies Workshop, UiO, "Non-financial reporting on CSR in smaller companies" 15.02

Art 11 FTEU and Integrated Reporting: Commentator: Taking Article 11 FTEU Seriously –The Significance of EU treaty Law for Regulating European Companies, UiO, 25.09.

Foredrag på Svanekonferansen 2012 (etter miljøvernministeren), "Er vi villige til å løse miljøproblemene?" 05.06.

Foredrag på konferansen "Bryr investorer seg om miljøet?", 31.05.

Foredrag/deltakelse i debatten i Miljøverndepartementets konferanse "Klima for bærekraft" 09.05.

Foredrag på BI konferansen "Gapet mellom liv og lære innen miljøatferd" 24.04.

Foredrag på SOS Barnebyer / finn.no seminar om CSR 29.04

Foredrag på Gjensidigestiftelsens "generalforsamling" om effekt-
evaluering av prosjektstøtte, 19.011.

Foredrag om CSR på "Neste generasjon toppledere" arrangert av AT
Kearney, 14.11.

Foredrag på Klif avdelingsseminar "Gapet mellom liv og lære innen mil-
jøatferd", 23.10.

Foredrag for UD-aspiranter om CSR 28.09.

Foredrag på BKK seminar om CSR 8.06.

Foredrag på Workshop on Specialised CSR issues "Corporate Strategy to
REspond to Media Critique in Non-financial Reporting", BI, 15.11.

ENGH, JONE

Presentasjon av PhD avhandling: Eierkontroll i finansinstitusjoner og
regulering av finanskonserners struktur, august 2012, UiO.
Foredrag om eierkontroll i kredittratingbyråer på konferanse, Stockholm
Universitet, juni 2012.

FJELDHEIM, PAUL HENNING

Kursvirksomhet for bedrifter, Advokatforeningen,
Norges Eiendomsmeglerforbund og Eiendomsmeglerforetakenes
Forening
Kurs for "overgangsmeglere", God meglerskikk, Medhjelpkurs,
Egnetthet for personer i eiendomsmeglingsvirksomhet 2012
Oppgjør, Krav til utforming av salgsoppgaven.

GULDEN, BROR PETTER

Deltakelse "Regnskapstreff i Sør", Universitetet i Agder
Gjesteforeleser Universitetet i Stavanger og Høgskolen i Østfold

KINANDER, MORTEN:

Invitert staff seminar-foredrag på University of London, Queen Mary,
22.11. Reflections on punishment in the aftermath of the Breivik-case"

KRISTENSEN, ROY

Presentasjon på Holdningskonferansen "Fair play" på BI 07.11.

LAHNSTEIN, GEIR

Undervisning en dag i stressmestring for Høyskolen i Buskerud.
Undervisning i Kurs for mellomledere for Universitetet i Agder.
Innlegg i Kurs avholdt av Den norske Dataforening om temaet
«Velferdsteknologi».

LANGLI, JOHN CHRISTIAN

Presenting Gender Quotas for Boards. On the impact of requirements
for equal opportunity for the boards of public limited companies,
COMPANY LAW AND EMPIRICAL STUDIES WORKSHOP, Faculty of
Law, University of Oslo, 15.02.

Kjønnsbalanse på toppen i næringslivet. Høyres vårkonferanse, 03.05.

Patterns of Executive Compensation in Private Family Firms. European
Accounting Association; 05.09.

Patterns of Executive Compensation in Private Family Firms. American
Accounting Association; 08.08.

RANDERS, JØRGEN

Presentation of the paper "Petro rents and Hidden wealth: Evidence
from bank deposits in tax havens" at faculty seminar at UiO/ESOP,
20.04.

RASMUSSEN, JANICKE

Conference chair of the 11th academic conference on internal audit and
corporate governance to be held at BI Norwegian Business School from
24-26 April 2013

ROBERTS, HANNO

*Money Talks: the role of boundary spanners in accounting for know-
ledge.* Paper presented at the 8th Conference on New Directions in
Management Accounting Research, organized by the European
Institute for Advanced Studies in Management (EIASM), Brussels,
Belgium, December 2012 (with Karl Joachim Bruenig, Norwegian
Business School).

Revenue Management as an Emergent Management Routine. Paper
presented at the 17th Conference of the Asian-Pacific Decision Science
Institute (APDSI), Chiang Mai, Thailand, July 2012 (with Vanlapa
Wonchan, Payap University, Thailand).

*Revenue Management as an Emergent Management Routine: a
research proposal.* Paper presented at the 4th Asian Management and
Entrepreneurship Workshop, organized by the European Institute for
Advanced Studies in Management (EIASM), Brussels, Belgium, May
2012 (with Vanlapa Wonchan, Payap University, Thailand)

RUUD, FLEMMING

"Anvendelse av risiko- og vesentlighetsbegrepet i Riksrevisjonen", Oslo,
sept. 2012

"How board members, audit committee and management can rest
assured that proper governance, risk and control measures are in place".
European Confederation of Internal Auditing, Amsterdam, Sept. 2012

Lectures in Accounting, Bordeaux University, April 2012

Lecturer at Stockholm University and Uppsala University, "interna-
sjonale interne revisjonsstandarder", Sept. 2012

Lectures for the Schmalenbach-Gesellschaft für Betriebswirtschaft e.v.
"Trends in der Internen Revision", Munich, Oct. 2012

SITTER, NICK

Where do parties go when they die? The fate of failed parties in the
Czech Republic, Slovakia and Hungary 1992-2010. Den nasjonale
fagkonferansen i statsvitenskap; 04.-06.01.

"A Liberal Actor in a Realist World? States, Markets and European
Union Energy Policy" (with A. Goldthau), presented at GREEN
workshop on Regional Leadership, August 2-4; and at ECPR Standing
Group on Regulation & Governance 4th Biennial Conference University
of Exeter, 28.06.

"Building a Pluralist Regulatory State in Europe: Differentiated
Integration in the Energy Sector", with Svein S. Andersen, presented at
CEUR Research workshop "The methods of European integration", CEU,
21.06.

"Fighting Fire with Water: NGO and Counter-Terrorism Policy Tools"
(with Tom Parker), Presented at GREEN Case Study Integrity Forum,
18.-19.10. Forthcoming in *Global Politics*, 2013

"Just another BRIC in the wall? The EU, Energy Security and the 2012
Elections in the Ukraine", conference on the EU and the 2012 election
in the Ukraine, Hungarian Institute of International Affairs, held on
November 14, 2012. For publication in Péter Balázs, Svitlana Mytry-
ayeva and Botond Zákonyi (eds) in *Ukraine at Crossroads: Prospects of
Ukraine's Relations with the European Union and Hungary*, Hungarian
Institute of International Affairs, 2013

VIKEN, MONICA

Presentation: Legal aspects regarding the use of market surveys as
evidence. Nordic IPR Network meeting 19.-21.04. Uppsala University

Deltatt på Nordisk Intellectual Property Conference in Helsinki, Finland,
26.-28.08.

Publikasjoner

ANDERSEN, JØRGEN JUEL

Costs of taxation and the size of government. Public Choice 2012; Volum 153.(1-2) s. 83-115

BERG, TERJE

Sammen med Westgaard, Sjur
Risk Reporting to the Board of Directors – Comparison of Norwegian Power Companies and Banks. Journal of Energy Markets 2012; Volum 5.(3) s. 45-63

En artikkel akseptert for publisering i Magma - Tidsskrift for økonomi og ledelse (kommer 2013)

BERTHLING-HANSEN, PÅL

Studieguide BØK 3651
Retail Economics - Kompendium
Simulation Analysis - BI forlag

BRÅTHEN TORE

Rettslige nivåer for eierinnflytelse i aksjeselskaper. Praktisk økonomi og finans 2012; Volum 28.(3) s. 29-36

Sammen med Langfeldt, Sverre F.
Lov og rett for næringslivet. Oslo: Universitetsforlaget/Fokus forlag 2012 (ISBN 978-82-15-02089-1)

Sammen med Røse Solli, Margrethe.
Lærebok i praktisk eiendomsmegling Del 2. Oslo: Norges Eiendomsmeglerforbund 2012 (ISBN 978-82-7794-055-7)

DALER, ØRNULF

Forsikring - en innføring (i samarbeid med Kristian Trosdahl)

DITLEV-SIMONSEN, CAROLINE D.

Gapet mellom liv og lære innen miljøvern. Handelshøyskolen BI 2012

The Relationship Between Norwegian and Swedish Employees' Perception of Corporate Social Responsibility and Affective Commitment. Business & society 2012
10.1177/00076503124339534

Sammen med Midttun, Atle
Hvorfor tar ledere samfunnsansvar? Ledernytt 2012; Volum 1

DUE-TØNNESEN, INA

Offentlig tjenestepensjon (i samarbeid med Kristian Trosdahl)

ELIASSEN, KJELL A.

Business and politics in a new global order: Telenor 10 years at Fornebu. Gyldendal Akademisk 2012 (ISBN 9788205425903)

Telenor in a Rapidly Changing Global Environment. I: Business and politics in a new global order. Gyldendal Akademisk 2012 ISBN 9788205425903. s. 13-34

Sammen med Bindi, Federiga

Analyzing European Union Politics. Societa Editrice Il Mulino 2012 (ISBN 978-88-15-14718-9)

The global business environment. I: Business and politics in a new global order. Gyldendal Akademisk 2012 ISBN 9788205425903. s. 353-365

Sammen med Bindi, Federiga.
The Development of European Integration Studies in Political Science. I: Analyzing European Union Politics. Societa Editrice Il Mulino 2012 ISBN 978-88-15-14716-5. s. 13-22

Sammen med Bindi, Federiga; Angelescu, Irina.
Conclusions: Towards EU Studies?. I: Analyzing European Union Politics. Societa Editrice Il Mulino 2012 ISBN 978-88-15-14716-5. s. 687-695

Sammen med Marino, Marit Sjøvaag; Bergmann, Eirikur.
The Study of the European Union from Outside: European Integration Studies in Norway and Iceland 1990 2010. I: Analyzing European Union Politics. Societa Editrice Il Mulino 2012 ISBN 978-88-15-14716-5. s. 381-410

ERIKSEN, BJØRN

Rektors styringsrett. Gyldendal Juridisk 2012 (ISBN 978-82-05-41098-5)

FALKANGER, THORUNN

Revidert nettgilde for rettslære for revisorer og rettslære for regnskapsførere.

Tolkning og urimelighetsrevisjon: Begrensninger i omsetningspris i borettslag på Bygdøy. Eiendomsmegleren 2012 s. 50-51

Tore Bråthen og Margrethe Røse Solli (red.) Norges Eiendomsmeglerforbund. Lærebok i praktisk eiendomsmegling DEL 2, kap.6, s. 69-87, ISBN: 978-82-7794-055-7.

GJEMS-ONSTAD, OLE

Merverdiavgift og inntektsskatt - momenter til sammenligning med særlig vekt på internasjonale forhold. I: Praktisk merverdiavgiftsrett. Gyldendal Juridisk 2012 ISBN 978-82-05-42728-0. s. 201-215

Norsk bedriftsskatterett. Gyldendal Juridisk 2012 (ISBN 9788205430358) 1288

Oversikt. I: Praktisk merverdiavgiftsrett. Gyldendal Juridisk 2012 ISBN 978-82-05-42728-0. s. 17-19

Skattelovsamlingen 2011-12 22 utg. Gyldendal Juridisk 2012 (ISBN 978-82-05-42570-5).

Skattemaster med internasjonal deltagelse. Revisjon og Regnskap 2012 ;Volum 2012.(2) s. 54-56

Guest editorial, VAT: best bet against international tax planning.

Vol 1 issue 2 World Journal of VAT/GST Law, 2012

Sammen med Dyrnes, Cecilie Aasprong; Kildal, Tor S.
EUs merverdiavgiftsdirektiv - veileder for norske brukere. I: Praktisk merverdiavgiftsrett. Gyldendal Juridisk 2012 ISBN 978-82-05-42728-0. s. 110-124

Praktisk merverdiavgiftsrett. Gyldendal Juridisk 2012 (ISBN 978-82-05-42728-0).

Gjems-Onstad, Ole & Dyrnes, Cecilie Aasprong (2012). MVA og omstruktureringer - et norsk perspektiv. Skattenytt. ISSN 0346-1254. (7-8), s 516- 525

GJØNNES, SVEIN H.

Sammen med Tangenes, Tor
Arbeidsbok til Økonomi- og virksomhetsstyring. Fagbokforlaget 2012 (ISBN 978-82-450-0963-7).

Økonomi- og virksomhetsstyring: strategistøtte ved prestasjonsstyring, ressursstyring og beslutningsstøtte. Fagbokforlaget 2012 (ISBN 978-82-450-0962-0)

Målbærende plan eller plankritisk prognose? Om budsjettets plass i målstyring. Praktisk økonomi og finans 2012; Volum [29].(4) s. 25-38

GULDEN, BROR PETTER:

Den eksterne revisor. 8. utg. Gyldendal Akademisk 2012 (ISBN 978-82-05-42416-6)

HERNES, GUDMUND

Hot Topic - Cold Comfort: Climate Change and Attitude Change. Oslo: NordForsk/Fafo 2012 (ISBN 978-82-93089-03-2)

Sammen med Hippe, Jon Mathias; Midtsundstad, Tove Irene; Seip, Åsmund Arup; Bogen, Hanne Elisabeth; Hernes, Gudmund "When I'm Sixty-Four" - seniorpolitiske framtidbilder. Oslo: Forskningsstiftelsen Fafo 2012 (ISBN 978-82-7422-853-5); Volum 2012.182 s. FAFO-rapport(02).

"Makt - det alle ønsker og ingen vedstår seg". Side 90-109 i Merkesteinr i norsk sosiologi (Oslo: Universitetsforlaget, 2012), Hans Erik Næss og Willy Pedersen (red.) ISBN 978-82-15-02066-2

"Landets best organiserte slagsmål". Side 285-292 i Nytt norsk tidskrift. Nr. 3, 2012

'The perfect match' - om rekruttering av ledere". Side 1-12 i ISCO Group Communication Nr 1/2012

"I ditt ansikts sved - eller like fint å jobbe som å danse. Arbeid: Lyst eller plikt". Side 31- 47 i Arbeidslinja. Arbeidsmotivasjonen og velferdsstaten. Oslo: Universitetsforlaget, 2012, Steinar Stjernø og Einar Øverbye (red). ISBN 978-82-15-02119-5

"Ti tips for formidleren". Side 25 i Socius Nr 1, 2012

HUSSAIN, ALFRED

Private placements: Prosess og kommersielle spørsmål. Praktisk økonomi og finans 2012; Volum 28.(3) s. 49-61

KINANDER, MORTEN

"Ytringsfrihetens inversjon. Hvordan en grunnleggende menneske-

rettighet endte opp som samfunnets vern mot individet". I: Ytringsfrihet: 10 essays.: Civita 2012 ISBN 9-788292-58-1445. s. 39-57

KVAAL ERLEND

Sammen med Nobes, Christopher
IFRS Policy Changes and the Continuation of National Patterns of IFRS Practice. The European Accounting Review 2012; Volum 21.(2) s. 343-371

LAHNSTEIN, GEIR

Utvikling av en rekke fagkompendier til bruk i undervisning, - bl.a. for Ledelse for Helsepersonell, BI Nettstudier. Heri inkludert flere studieguider (nettbasert), bl.a. i Personalledelse

LANGFELDT, SVERRE F.

Lov og rett for næringslivet. Med Tore Bråthen. Oslo: Universitetsforlaget/Fokus forlag 2012 (ISBN 978-82-15-02089-1)

Oppgavesamling i Rettslære. 3. utgave 2012.

Lovsamling: Lov og rett for næringslivet, 19. utgave 2012 (red.)

LANGLI, JOHN CHRISTIAN

Sammen med Hope, Ole-Kristian; Thomas, Wayne B.
Agency conflicts and auditing in private firms. Accounting, Organizations and Society 2012, Volum 37.(7) s. 500-517

MYRTVEIT, INGUNN

Sammen med Stensrud, Erik; Validity and reliability of evaluation procedures in comparative studies of effort prediction models. Empirical Software Engineering 2012 ;Volum 17.(1-2) s. 23-33

PERLAND, OLAV FR.

Tilretteleggeransvar: Verdipapirforetaks erstatningsansvar ved tilrettelegging av aksjeemisjoner. Cappelen Damm Akademisk 2013 (ISBN 9788202292485)

RANDERS, JØRGEN

Greenhouse gas emissions per unit of value added ("GEVA"): A corporate guide to voluntary climate action. Energy Policy 2012; Volum 48. s. 46-55.

Er det for sent? I: SNU: brev til klimagenerasjonen. Cappelen Damm AS 2012 (ISBN 978-82-02-38858-4) s. 23-25

It's a Small World. Foreign Affairs 2012; Volum 91.(5) s. 10-11

The Real Message of The Limits to Growth A Plea for Forward-Looking Global Policy. GAIA 2012; Volum 21.(2) s. 102-105

2052. Droht ein globaler Kollaps?. Aus Politik und Zeitgeschichte 2012; Volum 62.(51-52/2012) s. 3-10

2052: A global forecast for the next forty years: Chelsea Green Pub. 2012 (ISBN 978-1-60358-467-8)

2052. Eine Globale Prognose für die nächsten 40 Jahre. oekom verlag 2012 (ISBN 978-3-86581-398-5)

RUUD, FLEMMING

„Ergebnisse einer Untersuchung zu den Compliance-Anstrengungen von Schweizer Unternehmen“, in: Newsletter nr. VIII, ACA Förderverein (2012), p. 6-8 (co-authored with Philipp Friebe)

„Das Internal Audit Capability Model: Ein Modell zum Self-

Assessment des internen Audits”, in: Der Schweizer Treuhänder, 2012, nr. 9, p. 645-651 (co-authored with Adrian Kyburz).

„Ausbildung und Fachkompetenz – Das Diplom des Certified Internal Auditor als internationales Erfolgsmodell”, in: Der Schweizer Treuhänder, 2012, nr. 9, p. 594

„Corporate Governance – Die Rolle der Internen Revision”, in: Newsletter nr. VII, ACA Förderverein (2012), p. 5-7 (co-authored with Adrian Kyburz)

„Corporate Governance – Die Rolle der Internen Revision”, National Conference IAS on 31 May and 1 June 2012, in: Newsletter nr. II/2012, Schweizerischer Verband für Interne Revision (SVIR), Zurich, p. 6-7 (co-authored with Philipp Friebe).

„Internes Audit im deutschsprachigen Raum”, in: Newsletter nr. VI, ACA Förderverein (2012), p. 6-8.

SITTER, NICK

Sammen med Andersen, Svein S; Anker, Elisabeth; Hanstad, Dag Vidar

Fra motspill til medspill: EU og norsk profesjonell fotball 1995-2010. Norsk Statsvitenskapelig Tidsskrift, 28 (2012)4: 213-240

The Awkward Subject? The Study of European Union Politics in the UK and Ireland. I: Analyzing European Union Politics. Societa Editrice Il Mulino 2012, ISBN 978-88-15-14718-9. s.505-544

The Nordic Countries: The Causes and Consequences of Variable Geometry. I J. Hayward and R. Wurzel (eds) European Disunion: Between Sovereignty and Solidarity. Palgrave Macmillan, 2012, page 267-282. ISBN 9780230367739, s. 267-282

“Høyreekstremisme i Ungarn: demokrati i krise?” I Høyreekstremisme: ideer og bevegelser i Europa, redigert av Øystein Sørensen, Bernt Hagtvet og Bjørn Arne Steine, 258-283. Oslo: Dreyer, 2012

SKALDEHAUG, ESPEN

Utviklet interne program for COOP, DLF, TRN og Norgesgruppen Nytt kompendium i tilknytning til utviklet simuleringsspill

SVANSTRÖM, TOBIAS

Non-audit services and audit quality: Evidence from private firms. The European Accounting Review, 2012.
DOI:<http://dx.doi.org/10.1080/09638180.2012.706398>

Small Firms and Advisory Services – Analysis of SME-Auditor Relationships in Different Regions. Co-author: Håkan Boter, Umeå School of Business. Journal of Modern Accounting and Auditing

The Demand for Non-audit Services and Auditor-Client Relationships - Evidence from Swedish Small and Medium-sized Enterprises. Co-author: Stefan Sundgren. International Journal of Auditing 2012; Volum 16(1) s. 54-78

Audit office size, audit quality and audit pricing: evidence from small and medium sized entities. Co-author: Stefan Sundgren. Accounting and Business Research 2012, s. 1-25

Sammen med Sundgren, S. (2013). Auditor-in-Charge Characteristics and Going Concern Reporting. Forthcoming in Contemporary Accounting Research.

DOI: 10.1111/1911-3846.12035 (accepted 2013)

Regional Variation in the SME-Audit Firm Relationship. Journal of Modern Accounting and Auditing 2012; Volum 8(3) s. 340-356

Sammen med Sundgren, Stefan; Audit Office Size, Audit Quality and Audit Pricing: Evidence from Small- and medium-sized enterprises. Accounting and Business Research 43, 2013 (accepted 2012) s. 31-55

The Demand for Non-audit Services and Auditor-Client Relationships - Evidence from Swedish Small and Medium-sized Enterprises. International Journal of Auditing 2012; Volum 16.(1) s. 54-78. 2012

Sammen med Boter, Håkan. Regional Variation in the SME-Audit Firm Relationship. Journal of Modern Accounting and Auditing 2012 ;Volum 8.(3) s. 340-356.

SVERDRUP, ULF

Verden, Norge og utenrikspolitikken. Internasjonal Politikk 2012; Volum 70.(3) s. 372-381

Europas kris er også Norges. Internationella Studier 2012 (4)

Kjetil Wiedswang: Europaveien. EU, krisen og vi andre. Internasjonal Politikk 2012; Volum 70.(4) s. 546-566.

Mixed signals as rich Norway ponders its relations with an ever-poorer EU. Europe's World 2012 (Autumn) s. 133-134

Sammen med Ulstein, Joakim Hertzberg; Pedersen, Mikkel Frøsig; Leira, Halvard; Ulriksen, Ståle. Norske interesser - sett fra utestasjonene. Oslo: NUPU 2012 (ISBN 978-82-7002-332-5)

TANGENES, TOR

Studieguide til Økonomi- og virksomhetsstyring - BØK 3541. Handelshøyskolen BI 2012 (ISBN 978-82-7042-675-1)

Studieguide til Praktisk økonomi- og virksomhetsstyring - BØK 3551. Handelshøyskolen BI 2012 (ISBN 978-82-7042-692-8)

Sammen med Gjønnes, Svein H. Målbærende plan eller plankritisk prognose: Om budsjettets plass i målstyring. Praktisk økonomi og finans 29(2012)4: 25-38

Økonomi- og virksomhetsstyring: strategistøtte ved prestasjonsstyring, ressursstyring og beslutningsstøtte. Fagbokforlaget 2012 (ISBN 978-82-450-0962-0) 704 s.

Arbeidsbok til Økonomi- og virksomhetsstyring. Fagbokforlaget 2012 (ISBN 978-82-450-0963-7) 310 s.

TROSDAHL, KRISTIAN

Forsikring - en innføring (i samarbeid med Ørnulf Daler) Introduksjon til forsikring (e-læringskurs) Offentlig tjenestepensjon (i samarbeid med Ina Due-Tønnessen)

UNNEBERG, INGE

Eksamensfusk ved høyskoler og universiteter. Lov og rett 2012; Volum 51.(8) s. 491-510

Høydepunkter, begivenheter, priser og utmerkelser

BJUNE, CATHRINE
fikk pris for "best faculty" for EMBA i Shipping, finans offshore

RANDERS, JØRGEN
Received honorable mention in Oslo's Miljøpris 2012

Received the 2012 Atlas Award Honoring Climate Heroes in Washington DC on October 7th 2012.

GUDMUND HERNES
gikk av med seieren i Cappelen Damm Akademisk - Manuskonkurranse 2012.

ROBERTS, HANNO
Awarded "Best MBA Faculty – elective courses" in the MBA program of the Singapore Management University

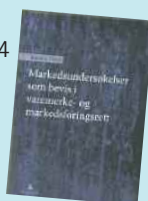
Awarded "Favorite MBA Professor" by class MBA15 of the BI-Fudan MBA program at the joint degree program by the Norwegian Business School and Fudan School of Management, Shanghai, China

VIKEN, MONICA

Legal Aspects Regarding the Use of Market Surveys as Evidence.
NIR: Nordiskt immateriellt rättsskydd 2012; Volum 81.(3) s. 220-234

Markedsundersøkelser som bevis i varemerke- og markedsføringsrett. Gyldendal Akademisk 2012 (ISBN 978-82-05-42657-3)
Nettguide for Forretningsjus

Nettguide for Markedsrett.

Formidling, media og samfunnsdebatt

Flere faglig ansatte ved instituttet er aktive deltakere i mediebildet; i TV og radio, i intervjuer, kronikker, innlegg i de viktigste dagsavisene samt foredrag om egen forskning både innenlands og utenlands.

BERG, TERJE

Økonomi og risikostyring – noen kommentarer, frokostseminar DNB, 27.11.

BERTHLING-HANSEN, PÅL

Foredrag om fremtidig høyere utdanning i Norge, NOKUT, 22.10.

DITLEV-SIMONSEN, CAROLINE D.

Intervju, Samfunnsansvar engasjerer ansatte, forskning.no 26.10.
Vi gjør som naboen, Bergens Tidende, 21.06.
Bryr de ansatte seg om samfunnsansvar? Ledernytt, 05.11.
Ingen tiltak for likestilling, forskning.no, 08.03.
Ingen likestillingstiltak, Ukeavisen Ledelse, 08.03.
Fine likestillingsord – få tiltak, Barnehage.no, 08.03.
Ingen likestillingstiltak, Ukeavisen Ledelse, 09.03.
Hvor mye vil boliglånet koste meg? Aftenposten, 23.03.
Bama fra utskjelt til best i klassen, Bergens Tidende, 23.03.
Fra utskjelt til best i klassen, MSN, 23.03.
For miljøtiltak – i teorien, Aftenposten, 28.03.
Velger kun miljøet hvis de må, Aftenposten Morgen, 29.03.
Velger det billigste, Handelsbladet FK, 29.03.
Skryster på seg miljøbevissthet, Handelsbladet FK, 10.04.
For åtte av ti varer ærligheten lengst, Goruddalen, 20.04.
Fra miljøprat til miljøvalg, forskning.no, 24.04.
Foredrag, frokostmøte om næringslivets miljøansvar, Miljøverndepartementet, 08.05.
Foreløpig innenriksmeny, 09.05, NTB, 08.05.
Presser frem miljøvennlige produkter, Aftenposten Morgen, 29.05.
Seminar, Bryr investorer seg om miljøet? Miljøverndepartementet, 31.05.
Foredrag, Svanekonferansen, Miljømerking, 06.06.
Lønnsom bærekraftig utvikling, Ukeavisen Ledelse, 04.10.
Samfunnsansvar engasjerer ansatte, forskning.no, 26.10.
Samfunnsansvar engasjerer ansatte, Magma, 10.12.

FJELDHEIM, PAUL HENNING

Oppgjør av eiendomshandel hvor pantedokument er bortkommet, Tidsskrift for eiendomsrett 2012, Volum 8(2)

GJEMS-ONSTAD, OLE

Blindhetens rettssak, Dagens Næringsliv, 09.06.
Et skudd i foten, Dagens Næringsliv, 26.03.
Fagforeningspolitiet, Verdens Gang, 16.08.
Felles tåkevandring, Dyade 2012, s. 43-46
Hestehårsskjorter mot narsissisme, Dyade 2012 (1), s. 11-28

Hva vil Fritt Ord med Store Norske? Dagens Næringsliv, xxx
Hva spør St Peter om? Dyade 2012 (1), s. 57-63
I have nothing to say, and I am saying it - nøytralitet som forpliktelse, Dyade 2012 (1) s. 3-10
Livsfjerne norske ideologier, Dagens Næringsliv, 11.01.
Mediesirkus for masseorder, Dagens Næringsliv, xxx
Mulighet for alle, Dyade 2012 (1), s. 2
Rettsak uten grenser, Dagens Næringsliv, 09.04.
SVs to lovsamlinger, Dagens Næringsliv, 14.03.
Ta ansvar eller løpe fra det, Verdens Gang, 17.08.
Ti stille! Dagens Næringsliv, 30.08.
Veiviser, Dyade 2012 (1), s. 29-43
MVA og omstruktureringer - et norsk perspektiv, Skattenytt 2012 (7-8), s. 516-525

HERNES, GUDMUND

Det hvite sjakkbrettet, Morgenbladet, 20.01.
Troll kan temmes, Morgenbladet, 05.02.
Rivoluzione - per telefono, Morgenbladet, 10.02.
Ta deg selv i bruk for oss! Morgenbladet, 01.03.
Var Adam Smith Sosialdemokrat? Morgenbladet, 22.03.
12 tips for skribenten, Morgenbladet, 19.04.
Europas moralske kollaps, Morgenbladet, 10.05.
Hva er det med oss gutta? Morgenbladet, 24.05.
Hvor ble det av planøkonomien? Morgenbladet, 31.05.
Haisommer, Morgenbladet, 21.06.
Koloniherrere, Morgenbladet, 13.07.
Samfunnets støtter, Morgenbladet, 02.08.
Sannhetskommisjonen, Morgenbladet, 23.08.
Lære, Morgenbladet, 13.09.
Den gamle, grå damen, Morgenbladet, 05.10.
Under steinhellen, Morgenbladet, 26.10.
Hva var det med Kansas? Morgenbladet, 15.11.
To fakkeltog - eller to fakler, Morgenbladet, 07.12.
Sosialdemokratisk Ideolog, AUF, 10.01.
Hot Topic - Cold Comfort, Cicero, 07.02.
Hot Topic - Cold Comfort, Unesco Paris, 30.01.
Kan man ha ambisjoner på Vestlandet, Universitetet i Bergen/Bergen Næringslivsselskap, 22.02.
Hvilken relevans har utdanningens klassiske grunnlag - matematikk og latin - for dagens opplæring? Academia Boeralis Tromsø, 23.02.
Den nordiske modellen, Parat, 06.03.
Hot Topic - Cold Comfort, frokostmøte FAFO, 07.03.
Hot Topic - Cold Comfort, BI, 08.03.
Forskning om miljø, Norsk Monitor, 22.3.
Ta deg selv i bruk for oss, Universitetet i Tromsø, tale ved 40-årsjubileet, 28.03.
Hot Topic - Cold Comfort, WWF, 17.04.
When I'm 64, Pensjonskasseforeningen, Sandefjord, 19.04.
Hot Topic Cold Comfort, Miljøverndepartementet, 20.04.
Da praksis ble teori og teori praksis. En visjon om den komplette lærerutdanning, Dronning Mauds Minne/Høyskolen i Trondheim, 23.04.
Innovasjon i den norske modellen, Abelia, 04.05.

Høyskolen i Lillehammer 40 år, Høyskolen i Lillehammer, 28.05.
 The Nordic Model - an Example to Follow? Key Themes and Possible Lessons. Key Note, Maputo, 22.05.
 Factors Determining Success in Using National Resources, Maputo University, 25.05.
 Er det fornuftig å true seg selv? NHHs vårkonferanse, 30.05.
 Troll kan temmes, Foreningen Kommunal informasjonssikkerhet, 05.06.
 When I'm 64, BIs etterutdanning, 06.06.
 Dansen mellom elvene, Glomdalsmuseet, 18.08.
 Ny universitetspolitikk, Riksbankens Jubileumsfond, Sigtuna, 05.09.
 Is there an ideal Higher Education Policy, Keynote, EAIR, Stavanger, 06.09.
 Eldre kropp er yngre sinn, If Helsedag, 13.09.
 Dannelse i yrkesfag, Yrkesfaglærere, Falstad, 19.09.
 Globalisering, NITO kongress, 27.09.
 Hot Topic Cold Comfort, Bokmessen i Gøteborg, 28.09.
 Forskning og klima, Climate Week, Universitetet i Gøteborg, 13.11.
 Eldre i politikken, Nordea, 15.11.
 Global fattigdom, Utenriksdepartementet, Litteraturhuset, 16.11.
 Understrøm og overbygning, Hvordan har kunsten påvirket samfunnet, Norges teater- og orkesterforening, Centralteateret, 20.11.
 Miljøutfordringer, Arbeidslivets miljøkonferanse, 21.11.

KINANDER, MORTEN

Diverse kronikker i Dagens Næringsliv, Aftenposten, Dagsavisen, Adresseavisa og Bergens Tidende. Opptreden i Dagsrevyen, Aktuelt og NRK. Foredrag på Nasjonalbiblioteket, Civita og Litteraturhuset. Dømt for islamkritikk, Aftenposten, 04.04.
 Et forsvar for forhudslinja, Minerva, 11.07.
 Forvaltningens maktbruk, Advokatbladet, 15.03.
 Gamle lover for nye medier, Minerva, 07.08.
 Hvor dramatisk er tomtfestedommen? Dagens Næringsliv, 16.06.
 Midlertidig ansettelsesavtaler – en oversikt over reglene og forslag til ny ordning, Oslo, Civita,
 Raid og rettsikkerhet, Dagens Næringsliv, 04.01.
 Rettsstaten er truet i Ungarn, Verdens Gang, 13.02.
 Revolusjon i Norge?, Aftenposten.no, 23.08.
 Riksrevisjonen på ville veier, Bergens Tidende, 22.06.
 Straffen skremmer ikke, Minerva, 05.05.
 Vi har glemt hvorfor vi straffer, Minerva, 26.04.
 Ytringsfriheten under press, Dagsavisen, 27.02.
 Etter applausen. Dommen mot Anders Behring Breivik, Tidsskrift for Norsk Psykologforening
 Tette vennskapsbånd kan være et demokratisk problem, kommentar, TV2, 21.08
 Grunnloven, debatt i Dagsnytt Atten, 08.08
 Lav interesse for grunnlovsendringer, kommentar i Telemarksavisa, 06.08
 Ingen bryr seg om grunnloven, kommentar i Aftenposten, 05.08
 Forbud og skade, svarinnlegg Gullhaug om forbud og legalisering, Dagens Næringsliv, 12.07
 Jurister slår alarm, kommentar, Klassekampen, 11.07
 Forbud, debatt, NRK, Her & Nå, 07.07.
 Forbud, debatt Dagsnytt, 18.07
 Hva bør være straffbart? Kommentar Dagens Næringsliv, legaliseringsdebatt, 05.07
 Tomtefestedommen, Debatt NRK P2/ Verdibørsen, 01.07
 Roser rettstaten, Intervju om ABB, Vårt Land, 22.06
 Om å vokte Riksrevisjonen, Svarinnlegg Dagbladet, 17.06
 Vaktbikkje uten bånd, Aftenposten, 12.06
 Haakon bør velges!, Intervju i Ny Tid om kongevalg og monarki, 08.06
 Månedens alumn, Intervju UiB Alumni, 07.05
 Ekspertene refser Støre for Iran-seilas, kommentar i artikkel i Verdens

Gang/E24, 24.04
 Testimony of accused shocks, intervju Wall Street Journal, 20.04
 Manden der ville være skyldig, intervju om ABB-rettssaken i Weekendavisen, 13.04
 Retten har satt stopp for islamkritikk, intervju i NRK om Krekardommen, 12.04
 Forbrytelse og straff, debatt på Kvarteret, Bergensavisen, 12.04
 Tvilsom dom mot Krekar, intervju i Utrop, 30.03
 Refser halve dommen, intervju med Klassekampen, 30.03
 Dommen mot Krekar, debatt med Siv Jensen og A Kierulf, NRK Aktuelt, 28.03
 Dommen mot Krekar, intervju i Dagsrevyen, 28.03
 Ytringsfriheten er truet, innlegg Dagsavisen, 28.03
 Mullah i ytringsfrihetens grenseland, innlegg Minerva, 27.03
 Retningsløs godvilje, kommentar i Dag og Tid, 09.03
 Frihet fra vilkårlig makt, innlegg Minerva, 05.03
 Riksadvokaten opptrer som politisk kommentator, kommentar NRK, 15.02
 Forvaltning og rettsikkerhet, svarinnlegg Widme, Dagens Næringsliv, 21.01

LAHNSTEIN, GEIR

Innlegg kurs avholdt av Den norske Dataforening om temaet "Velferdsteknologi".

RANDERS, JØRGEN

57 presentasjoner utenfor BI
 44 foredrag i utlandet, inkludert, University of Oklahoma, Smithsonian Institution, University of Cambridge, Australian National University, University of Sydney, University of Melbourne, Departementer i Tyskland og Østerrike, og Senatet i Brasil.
 12 foredrag for norske organisasjoner, blant annet PF, UD, AP, Høyre, SP, Oslo Bisperåd og Akershus Fylkeskommune.
 Totalt 8 foredrag/seminar for interne og eksterne deltakere på BI.
 Flere mediapresentasjoner i forbindelse med lansering av boken; 2052 A Global Forecast for the next 40 years.
 Kortsiktighet i system, Demokrati og kapitalisme, Morgenbladet 27.06.
 Oljen blir verdiløs, Dagens Næringsliv, 18.09.
 Tid for trinn tre, Jørgen Randers og Nils A. Røkke, Dagens Næringsliv, 27.01.

ROBERTS, HANNO

Interview for Which MBA? on "intellectual capital", published online at http://video.whichmba.net/videoviewtop/hanno_roberts_on_intellectualcapital_fullversion201209.html
 Translated interview parts published in the 'Shanghai Airlines' Inflight Magazine, November 2012
http://www.ceairmedia.com/resources_show/zz_shhk_202/online.html (page35-36)

SITTER, NICK

2 artikler om krisen i Ungarn, Dagbladet 02.01. og VG 09.01.
 1 artikkel 'the Hungarian political right', Dagsavisen 15.12
 1 intervju, NRK 1 Søndagsrevyen 15.01.
 2 intervjuer vedrørende Ungarn, NOVA Radio, UiO, 17.02. and 02.03.
 1 intervju, NRK P2 Verdibørsen, 08.12. og 09.12.
 1 intervju, NRK P1 Her og Nå, 11.12.

STOKNES, PER ESPEN

Seminar/Keynote, Low-emission use of natural gas in Nordland

industry, Kystens Energi, Lofoten, 08.02.

Foredrag, Kunnskapsinnhenting for energi og natur, Nordområdene, Prosjektoppstartsmøte Næring- og handelsdepartementet, Oslo 22.02.

Foredrag, Fremtidstenkning og scenarier, Ledersamling /Scanlead, Finansnæringens Hovedorganisasjon, Oslo, 29.02.

Foredrag, Lykke, bærekraft og politikk, Medlemsmøte, Pensjonistuniversitetet, Gjøvik, 12.03.

Foredrag, The Psychology of Climate - er forbrukerne med oss, Årsmøte, Dansk Energi, Billund, 14.03.

Innledning/veiledning, Scenarier for Barentshavet, Prosjekt oppstartsmøte Olje- og energidepartementet, 22.03.

Keynote, Carbon Negative transport is Possible, Transnova-årskonferanse, Transnova, Trondheim, 09.05.

Foredrag, Hva forteller pengene om oss selv og naturen? Litteraturfestivalen, Lillehammer, 30.05.

Foredrag, Klimapsykologi - Vi har store planer for ny grønn energi og klima, men har vi folk med? Avdelingsseminar, KLIF, Holmsbu, 12.06.

Keynote, Scenarios - long term energy futures, with Daniel Erasmus, Top Talent Relay, Management meeting, Baker Hughes International, Texas, 13.09.

Foredrag, Klimapsykologi: Hvis det er så viktig, hvorfor skjer det så lite? BI-fagseminar, BI SKS, BI CCR og GreeNudge, BI Oslo, 28.09.

Foredrag, Klimapsykologi: Barrier og nye løsninger i klimakommunikasjon, Zero-konferansen 2012, Zero, Gardemoen, 19.11.

Foredrag, Vekst! men av hva?, AGORA Institutt for psykologi, IAP, Leangkollen, 30.11.

Foredrag, Klimapsykologi - en oversikt begreper, løsninger, eksempler, Internt seminar Miljøverndepartementet, 06.12.

TANGENES, TOR

Heriot-Watt/NKS, 4 dager,

Kurs i Accounting Confex, 8 dager

Konferanser om regnskap og økonomistyring Confex

Innlegg på årskonferanse for kontrollere, EnergiNorge

VIKEN, MONICA

Foredrag, Bruk av markedsundersøkelser som bevis i saker om varemerker og markedsføringsrett, Norsk Forening for industriell rettsbeskyttelse, 07.02.

Foredrag, Markedsundersøkelser som bevis i varemerkeretten, frokostseminar hos Patentstyret, 15.03.

Foredrag, Immaterialrett i innovasjonsledelse. Kurs i Innovation management i regi av Forskningsrådet; 13.09.

Foredrag, Market Surveys in Court Cases. IP Lawyers Meeting hos advokatfirma BAHR. 23.11.

Intervju, Om salg av hytte med gratis bil på kjøpet - villedende markedsføring. E24.no, TV2.no [Internett] 22.03.

Intervju, Villedende markedsføring, TV2 Hjelper deg. TV2 [TV], 22.11.

Juridisk ekspert for salg av bolig privat, NRK Forbrukerinspektørene 24.10.

KURSUTVIKLING

BERTHLING-HANSEN, PÅL

Course design and new course development: Minor/Major – Management Accounting

ESP Økonomianalyser i juridiske temaer

Økonomiforståelse for kommuneledere, 7,5sp ble levert høsten 2012

Økonomiforståelse for styremedlemmer ble levert våren 2012 for Indre Finnmark Utviklingsselskap, 7,5sp

Økonomiforståelse, Skretting, bedriftsinternt program ble levert 2012

Excel modellering kurs utviklet og levert til TRN høsten 2012 (bedriftsinternt)

Internt økonomiprogram ble utviklet og levert til Halliburton våren 2012

Application submitted to Forskningsrådet for funds for a larger project within the Norwegian Building Trade. This is a joint program with SINTEF Byggforsk. The application will be evaluated early 2013. The project is applied under the working title UPGRADE

BJUNE, CATHRINE

Arbeid med læremateriell i Commercial law, studieguide i sjøforsikring og shipping.

BLATTNER, EMANUEL

Utviklet helt nytt kurs i reiselivsøkonomi. Kurset inneholder en data-simulering kalt "Hotcalc".

Startet opp arbeidet med å utvikle en ny Executive Master i "Anvendt økonomi og finansiell endring" i samarbeid med Anders Tveit og Sverre Knutsen.

DALER, ØRNULF

Bedriftsforsikring - skade 7,5 ECTS in new for 2012/13
Norsk og internasjonal forsikring - change from 12 to 7,5 ECTS from 2012/13

ENGH, JONE

Utarbeidelse av studiepoenggivende kurs om samvirkeforetak og undervisning på kurset

GULDEN, BROR PETTER

Utviklet ny studieplan for bachelorstudiet i revisjon, i samsvar med ny rammeplan.

KRISTENSEN, ROY

Deltatt i planlegging av nytt studium "Bachelor i regnskap og revisjon" tilpasset ny rammeplan for revisorutdanningen.

Deltatt i planlegging av nytt studium i "Bachelor i økonomi og administrasjon - profilering regnskapsfører" tilpasset anbefalt plan fra NRØA

LAHNSTEIN, GEIR

Utviklet en rekke fagkompendier til bruk i undervisning, - bla for Ledelse for helsepersonell, BI Nettstudier, inkludert flere nettbaserte studieguider bla i Personalledelse.

SKALDEHAUG, ESPEN

Har sammen med Pål Berthling-Hansen utviklet 3 ulike Executive Short Programs

Utviklet hoveddelen av en modul i ledelsesprogrammet for Bergen kommune (Ansvarlig, Egil Marstein)

Utviklet hoveddelen av en samling i masterprogrammet for førskoleledere, (Ansvarlig: Johan From)

Bidratt til viderutvikling av simuleringsspill for bruk på executive kurs + for 3 års studenter på i økonomi og administrasjon

Utviklet interne program for COOP, DLF, TRN og Norgesgruppen

TROSDAHL, KRISTIAN

Kursutvikling: Forsikring – en innføring, i samarbeid med Ørnulf Daler

Introduksjon til forsikring (e-læringskurs)

Forsikringsmegling

Offentlig tjenestepensjon, i samarbeid med Ina Due-Tønnessen

SKALDEHAUG ESPEN

Bidratt til viderutvikling av simuleringsspill for bruk på executive kurs + for 3 års studenter på i økonomi og administrasjon

Har sammen med Pål Berthling-Hansen utviklet 3 ulike Executive Short Programs

Utviklet hoveddelen av en modul i ledelsesprogrammet for Bergen kommune (Ansvarlig, Egil Marstein)

Utviklet hoveddelen av en samling i masterprogrammet for førskoleledere (barnehageledere), (Ansvarlig: Johan From)

STOKNES, PER ESPEN

Researched and Developed a new Executive Master of Management, "Green Growth / Green Economics", which was passed by UUV in Sep.2012.

INSTITUTT FOR REGNSKAP, REVISJON OG JUS

Dette er medarbeidere som jobber ved instituttet i 2013

INSTITUTTLEDELSEN

BRÅTHEN, TORE

Professor, Instituttleder

Instituttleder og professor i forretningsjus. Dr.juris. Universitetet i Oslo 1998, professor II Det juridiske fakultet Universitetet i Tromsø. Alminnelig formuerett,

selskapsrett, børs- og verdipapirrett, eiendoms-
megling og eiendomsmedlingsrett

**THESTRUP,
ANNE-CHRISTINE**
Administrasjonsleder

**NESSET,
RUTH HOLSEN**
Administrasjonskonsulent

**STEIGUM,
MARIE-LOUISE**
Administrasjonskonsulent

FAGLIG STAB: For ytterligere informasjon gå inn på hjemmesidene til de faglige:
<http://www.bi.no/forskning/institutter/regnskap-revisjon-og-jus/Ansattfaglig-tilknyttede/>

FACULTY MEMBERS: For further information, please visit the individual website of each faculty member at
<http://www.bi.edu/research/research-departments/Accounting-Auditing-and-Law/Faculty1/>

ANDERSEN, JØRGEN JUEL

Førsteamanuensis i Offentlig Politikk
Samfunnsøkonom, PhD fra NTNU
Ressursøkonomi og politisk økonomi

BRÅTHEN, TORE

Instituttleder og professor i forretningsjus
Dr. juris Universitetet i Oslo 1998, professor II Det juridiske fakultet Universitetet i Tromsø
Alminnelig formuerett, selskapsrett, børs- og verdipapirrett, eiendomsmedling og eiendomsmedlingsrett

BERTHLING-HANSEN, PÅL

Førsteamanuensis bedriftsøkonomi
PhD fra Southampton University
Verdivurdering, bedriftsøkonomi, realinvesterings-
analyse, kalkulasjon

CHE, LIMEI

Dataarkitekt
PhD in Financial Economics BI 2011

BIRKELAND, KARI

Høyskolelektor/doktorgradsstipendiat i jus
Cand.jur. Universitetet i Oslo, vår 2005
Revisjonsrett, selskapsrett og erstatningsrett

DALER, ØRNULF

Høyskolelektor
Cand.jur. Universitetet i Oslo 1979
MBA-FSI Vlerick Leuven Gent
Skadeforsikring og forsikringsrett

BJUNE, CATHRINE

Førstelektor i forretningsjuridiske emner
Cand.jur. Universitetet i Oslo, spesialfag fra Nordisk
Institutt for Sjørett, advokatbevilling. Avtalerett, inter-
nasjonal kontraktsrett, sjø- og transportrett, sjøfor-
sikring og skadeforsikring samt alminnelig
forretningsjus

DITLEV-SIMONSEN, CAROLINE D.

Forsker 2
Co-director BI centre for Corporate Responsibility
Siviløkonom, MA og PhD
Forskning innen Corporate Social Responsibility
(CSR), ikke-finansiell rapportering, etikk, holdninger
og atferd

BLATTNER, EMANUEL

Høyskolelektor i økonomistyring
Master i bedriftsøkonomi
Universitetet i Fribourg 1979
Økonomistyring og finans

DUE-TØNNESEN, INA

Høyskolelektor
Cand. polit. samfunns-/sosialøkonomi NTNU 1996
Allmennlærer Trondheim lærerhøgskole
Personforsikring

DYRNES, SVERRE

Førstelektor i regnskap
MBA fra NHH 1974, statsautorisert revisor 1978
Regnskap, regnskapsanalyse og verdsettelse av bedrifter

FJELDHEIM, PAUL HENNING

Førstelektor i eiendomsmeglingsfag
Cand. jur. Universitetet i Oslo 2001, offentlig
eiendomsmeglereksamen 1985, advokat MNA,
eiendomsmegler MNEF.
Eiendomsmegling, eiendomsmeglingsrett, kjøpsrett,
panterett

EKLUND, TROND

Førstelektor II i regnskap
Siviløkonom Handelshøyskolen BI,
høyere avdelingsstudium i
bedriftsøkonomisk analyse NHH 1988
Regnskap

GARCIA DE OLLALA LOPEZ, IGNACIO

Høyskolelektor/Doktorgradsstipendiat
Master i Finans BI 2008, Finans og regnskap
Corporate finance, stock repurchases, social capital,
capital structure

ENG, JONE

Høyskolelektor/doktorgradsstipendiat i jus
Cand.jur. Universitetet i Bergen 1989
Finansjus, dvs. finansnæringens rammevilkår, børs-
og verdipapirjus, pensjonsjus,
selskapsrett og forsikring

GJEMS-ONSTAD, OLE

Professor i skatterett
Cand.jur. Universitetet i Oslo 1979. Lic.jur. 1980,
Dr.juris 1984. Professor II Universitetet i Oslo.
Professor II Universitetet i Stavanger. Faglig leder
Master i skatte- og avgiftsrett. Fagansvarlig skat-
terett Master i Regnskap og Revisjon.
Skatte- og avgiftsrett

ELIASSEN, KJELL A.

Professor
Leder for Senter for europeiske og
asiatiske studier

GJØNNES, SVEIN H

Høyskolelektor II,
Siviløkonom, MBA, Statsautorisert revisor
Økonomi- og virksomhetsstyring

ERICSON, INGILD SCHIØLL

Høyskolelektor i juridiske fag
Cand.jur. Universitetet i Oslo 2002,
Master of European Business Law 2003, mellomfag
i psykologi. P.t. i delevis permisjon. Generell
kontraktsrett, fast eiendom, eiendomsmeglingsrett,
forbrukerrettigheter, EØS-rett og juridisk metode

GRIMSRUD, INGER JULIE

Doktorgradsstipendiat i jus
Master i rettsvitenskap, Universitetet i Oslo 2012
Bachelor i økonomi og administrasjon, NHH
Revisjonsrett, selskapsrett, erstatningsrett

ERIKSEN, BJØRN

Førsteamanuensis i forretningsjus
PhD fra Copenhagen Business School 2007,
førsteamanuensis II Høyskolen i Buskerud
Arbeidsrett

GRUNDEKJØN, OLE TELLEF

Høyskolelektor i juridiske fag
Siviløkonom NHH, advokat MNA
Skatterett, strategisk økonomistyring

FALKANGER, THORUNN

Høyskolelektor i juridiske fag
Cand.jur. Universitetet i Oslo, advokatbevilling
Associate dean Bachelorstudiet i eiendomsmegling
Eiendomsmeglingsrett, kjøpsrett, avtalerett, fast
eiendoms rettsforhold og selskapsrett

GULDEN, BROR PETTER

Studierektor i revisjon
Siviløkonom NHH,
Statsautorisert revisor
Revisjon

FERDOWSI, SANAZ ORMAZ

Høyskolelektor
Siviløkonom Handelshøyskolen BI
Stud.jur.
Skatte- og avgiftsrett

HANSEN, RUNE J

Høyskolelektor
Siviløkonom fra BI,
Pedagogisk utdanning
fra Statens lærerskole i handels- og kontorlag
Regnskap, bedriftsøkonomi, offentlig regnskap

HAUG, ARE VEGARD

Førsteamanuensis
PhD Universitetet i Oslo (statsvitenskap)
Politisk økonomi, EU/EØS, demokrati, nettverk, forvaltning, IKT, organisasjon og ledelse

LANGFELDT, SVERRE FAAFENG

Høyskolelektor i juridiske fag
Cand.jur. Universitetet i Oslo, advokatbevilling
Arbeidsrett, alminnelig forretningsjus

HERNES, GUDMUND

Professor II
Forsker FAFO
PhD i sosiologi fra
Johns Hopkins University 1971

LANGLI, JOHN CHRISTIAN

Professor i bedriftsøkonomisk analyse
Siviløkonom BI 1987, Dr.oecon. Norges Handels-
høyskole i 1993
Empirisk forskning, finansregnskap,
regnskapsanalyse

HVEEM, DAG JØRGEN

Høyskolelektor/doktorgradsstipendiat
Advokat, diplomøkonom bank og finans. Privat-
økonomi med jus. Bankers rådgivningsansvar, finans-
avtaler og kredittrett, arv, arveavgift og skatt,
familierett og ugift samliv, trygd, vergemål,
pante- og tingsrett, kausjon, boligrett, tvangsinn-
drivelse og gjeldsordningsloven for privatpersoner

LARSEN, KNUT EIKRE

Høyskolelektor
Økonomistyring

KASPERSEN, GUNNAR

Høyskolelektor II, advokat
Arbeidsrett

LUND, MORTEN

Høyskolelektor
Can.jur., Forretningsjus og shipping

KINANDER, MORTEN

Førsteamanuensis i forretningsjus
Dr.juris, Det juridiske fakultet i Bergen, 2003
Master i rettsvitenskap, Det juridiske fakultet i
Oslo, 2006. Cand. philol, filosofi hovedfag, 1997
Kreditt- og depotjus, selskapsrett, bør- og verdipa-
pirrett, retts sosiologi, rettsfilosofi, strafferett,
menneskerettigheter, forvaltningsrett

LØKEN, SVEIN A

Høyskolelektor
Siviløkonom NHH
IT-revisjon og internkontroll

KRISTENSEN, ROY K.

Høyskolelektor
Diplomøkonom BI 1990, skatterevisor
Regnskap, skatte- og avgiftsrett

MINDE, STINE WINGER

Høyskolelektor
Master i rettsvitenskap 2008
Alminnelig forretningsjus, selskapsrett, organisa-
sjonsjus, eiendomsmeulingsjus

KVAAL, ERLEND

Førsteamanuensis, dr.oecon.
Associate dean Master i regnskap og revisjon
Regnskap

MIKELSEN, ANDERS

Førsteamanuensis i skatte- og avgiftsrett
PhD i rettsvitenskap UiO
Avgiftsrett og kontraktsrett

LAHNSTEIN, GEIR

Høyskolelektor
Diplomøkonom
Underviser i organisasjon og ledelse
spesielt rettet mot offentlig sektor.

MISUND, ODD

Høyskolelektor
Siviløkonom BI, faglærereksamen
Statens lærerhøyskole i handels- og kontorlag.
Regnskap og bedriftsøkonomi

NORDLI, ATLE

Førsteamanuensis
Siviløkonom Norges Handelshøyskole
Dr.oecon. Norges Handelshøyskole
Operasjonsanalyse. Bedriftsøkonomisk analyse.
Logistikk

SCHWENCKE, HANS ROBERT

Professor i regnskap. Dr.juris Universitetet i Oslo
2002. Statsautorisert revisor. Fagansvarlig regnskap
Master i Regnskap og revisjon. Norsk og interna-
sjonal regnskapsrett, regnskapsmessig behandling
av oppkjøp og fusjoner

MYRTVEIT, INGUNN

Professor i bedriftsøkonomisk analyse.
Dr.oecon NHH 1995, Siviløkonom BI 1985
Bedriftsøkonomi, Software Economics

SITTER, NICK

Professor i Politisk Økonomi
PhD LSE 1999
Associate Dean, MSc Political Economy
Komparativ politikk, regulering, EU

NOBES, CHRISTOPHER W

Professor II
PhD University of Exeter 1982,
Professor at Royal Holloway College,
University of London
Regnskap

SKALDEHAUG, ESPEN

Førstelektor. Siv.ing. Universitetet i Linkøping
Strategisk økonomistyring, økonomi- og
regnskapsforståelse

NORDTØMME, TOR OLAV

Høyskolelærer
Siviløkonom BI 1986,
Autorisert Regnskapsfører 2002
Økonomistyring og finansregnskap

SMEDSRUD, KJELL

Høyskolelektor
Cand.real. Universitetet i Oslo 1982
Skadeforsikring

RANDERS, JØRGEN

Professor i klimastrategi
PhD fra MIT Sloan School of Management
Bærekraftig utvikling, fremtidsanalyse,
systemdynamikk

STENSRUD, ERIK

Professor II
Master of Science i fysikk NTH, Master of
Science i petroleumsøkonomi IFP Paris,
Dr.philos Universitetet i Oslo
Systemutvikling, Software Economics

RASMUSSEN, JANICKE

Førsteamanuensis,
PhD Cass Business School
Siviløkonom Heriot Watt University Edinburgh
1989, Høyere revisorstudium NHH 1990
Regnskap, skatterett, corporate governance

STOKNES, PER ESPEN

Forsker III
Co-Director ved Senter for Klimastrategi,
Cand Psychol og Dr.Philos Universitetet i Oslo,
Scenarier, strategi, grønn økonomi og klimastrategi

ROBERTS, HANNO

Professor i internregnskap og økonomistyring
PhD University of Maastricht (1992) Nederland.
Intellektuell kapital, intern regnskap og styring i
den kunnskapsbaserte bedrift, lokale informasjons-
systemer, internregnskap og innovasjon

STRAND, ROLF GUNNAR

Høyskolelektor
Siviløkonom HAE fra NHH,
Cand.polit. Universitet i Oslo
Bedriftsøkonomi og samfunnsøkonomi

RUUD, FLEMMING

Professor, Statsautorisert revisor. PhD, Professor
University of St. Gallen, Sveits. Intern og ekstern
revisjon, tilliggende forskningsområder innen
corporate governance, risk management, intern
styring og kontroll samt finansielt regnskap

SVANSTRÖM, TOBIAS

Post.doc,
PhD Umeå School of Business
Revisjon og intern kontroll

SVERDRUP, ULF

Professor II
Direktør ved NUPI Norsk utenrikspolitisk institutt. Utdannet statsviter og har arbeidet med ulike sider ved offentlig politikk, internasjonale forhold og politisk økonomi. Ledet sekretariatet i Europa-utredningen (NOU:2012:2). Foredrag og undervisning innenfor ulike emner tilknyttet EU, EØS og norsk utenrikspolitikk

TANGENES, TOR

Førstelektor i økonomi- og virksomhetsstyring
Cand Merc fra NHH, MBA fra ASU.
Associate dean for bachelorstudiet i økonomi og administrasjon
Førstelektor II ved Høyskolen i Buskerud
Økonomi- og virksomhetsstyring. Metode.

THORKILDTSEN, ANNE

Høyskolelektor
Siviløkonom Handelshøyskolen BI 1979,
Master of Management 2005
Regnskap og bedriftsøkonomi

TOLLEFSEN, TOR A

Høyskolelektor (Pensjonist fra august 2012)
Siviløkonom NHH 1972
Regnskap og bedriftsøkonomi

TROSDAHL, KRISTIAN

Høyskolelektor
Cand.philol. Universitetet i Oslo 2000
Høyere Forsikringseksamen
Skade- og livsforsikring, forsikringshistorie

UNNEBERG, INGE

Førsteamanuensis
PhD Universitetet i Tromsø 2009, Cand.jur. Universitetet i Oslo 1984, Agronom 1979. Førsteamanuensis II ved Universitetet i Tromsø, Juridisk fakultet.
Familie-, arve- og skifterett, odelsrett, erstatningsrett, forsikringsrett

VIKEN, MONICA

Førsteamanuensis i forretningsjus.
PhD Copenhagen Business School 2011. Cand.jur. Universitetet i Oslo 1995. Associate dean for Bachelor i økonomi og forretningsjus.
Generell kontraktsrett, juridisk metode, eiendoms-meglerrett, immaterialrett og markedsføringsrett

WILLEKENS, MARLEEN

Adjunct Professor
PhD University of Warwick 1995,
Professor at Faculty of Economics and Business, KU Leuven
Auditing

AARDAL, GUNNAR

Doktorgradsstipendiat i jus
LL.M European Union Business Law fra Amsterdam Law School
Cand. jur. Universitetet i Oslo.
Kapitalforvaltning, pensjonsrett og selskapsrett

ASSOSIERTE MEDARBEIDERE:

Berg, Terje	Høyskolelektor	BI Trondheim
Håkonsen Qvam, Glenn	Høyskolelektor	BI Kristiansand
Olesen, Johnny	Førstelektor	BI Bergen
Skjønhsals, Terje	Høyskolelektor II	BI Trondheim

Arnadottir, Agnes	Studentassistent	BI Oslo
Dante, Nicole	Studentassistent	BI Oslo
Grødal Halvorsen, Øyvind	Studentassistent	BI Oslo
Lorensen, Marianne	Studentassistent	BI Oslo
Munkvold, Jeanette	Studentassistent	BI Oslo
Stenvik Granly, Simen	Studentassistent	BI Oslo
Støve, Elisabeth	Studentassistent	BI Oslo
Toporowska, Elzbieta	Studentassistent	BI Oslo
Vestrum, Jon	Studentassistent	BI Oslo
Vidste, Ingvild	Studentassistent	BI Oslo

DEPARTMENT OF ACCOUNTING, AUDITING AND LAW

ANNUAL REPORT

INTRODUCTION

The Department of Accounting, Auditing and Law contributes research-based education and knowledge development within the areas of management accounting, financial accounting, auditing, business law, real estate studies, tax, political economy, shipping, bank and insurance studies. The department has the main responsibility for all teaching activities within these areas at BI Norwegian Business School. The department's faculty members are authors of the main specialist textbooks in their areas in Norway and annually publish several articles within their fields. In 2012, the department consisted of 63 faculty members and 2 administrative support staff. In addition, the department has temporarily employed 9 student assistants. Four of the department's associate faculty members are employed at the regional campuses of BI Norwegian Business School.

The faculty positions are distributed according to the following ranks:

Rank	Number	FTE (full-time equivalents)
Professor	11	8.8
Post.doc	1	1
Researcher	2	1.4
Associate professor	12	12
Senior lecturer	5	5
Lecturer	24*	22.8
Adjunct lecturer	1	0.2
Adjunct positions	10	1.4
Total	63	52.6

*) 3 of the lecturers are in the final phases of their PhD dissertations.

TEACHING

The department has a comprehensive course portfolio within the Bachelor, Master, and Executive programs. The department is responsible for the Master Program in Professional Accountancy, the Bachelor Program in Real Estate Studies, the Bachelor Program in Auditing, and the Bachelor Program in Business Law. Most of the shipping courses at BI Norwegian Business School are offered by the department. The associate deans of these programs as well as the Bachelor of Business Administration program - the largest bachelor program at BI Norwegian Business School, are all faculty members of the department.

The department is the provider of the following Master of Management Programs: (1) Management of Employment Law, (2) Internal Auditing; Governance - Risk Management - Internal Control, (3) Managerial Accounting Analysis, and (4) Accounting for Decision-makers, (5) Corporate and Business Taxation, (6) Tax Procedure, (7) International Taxation, (8) Value-added Taxation - basic subjects and EU VAT (9) Value-added Taxation - Advanced Topics, (10) Transactions and Restructuring, (11) Transfer Pricing, (12) Management of Employment Law for Headmasters, (13) Portfolio and Financial Investment Consultancy.

Teaching hours

The department's faculty members contributed 10.345 teaching hours altogether in 2012.

RESEARCH

Research themes in 2012 covered the areas of company law develop-

ment in Norway and the European Union; equity and equitable securities law; law of corporate finance, real estate law; insurance law, intangibles law; labour law and industrial arbitrage; individual, company, and transaction taxation; value-added duties; public institutions; Norwegian and international accounting law; intellectual capital and knowledge management, corporate governance, Corporate Social Responsibility, European Union politics and auditing. The department's research is mainly published in Norwegian journals but also in international journals. The faculty members participate in Norwegian and international conferences.

INTERNATIONAL RESEARCH NEWS

ARTICLE IN TOP-RANKING JOURNAL:

John Christian Langli, Ole-Kristian Hope and Wayne B. Thomas: "Agency conflicts and auditing in private firms" is to be published in the top-ranking journal *Accounting, Organizations and Society* 2012, Vol. 37.

NEW BOOKS

Kjell Eliassen and Bindi, Federiga (eds.): *Analyzing European Union Politics*. Societa Editrice il Mulino 2012

Gudmund Hernes. *Hot Topic - Cold Comfort. Climate Change and Attitude Change*. NordForsk/Fafo 2012.

Jørgen Randers: *2052: A Global Forecast for the Next Forty Years*. Chelsea Green Pub. 2012

AWARDS AND HONOURS

Cathrine Bjune was awarded "best faculty" prize for the Executive MBA program in shipping, finance and offshore.

Gudmund Hernes won the manuscript competition of the publishers CappelenDamm Akademisk for *Hot Topic - Cold Comfort. Climate Change and Attitude Change*.

Jørgen Randers received honorable mention in Oslo's Environmental Award for 2012 and received the 2012 Atlas Award Honoring Climate Heroes in Washington DC in October 2012.

Hanno Roberts was awarded "Best MBA Faculty - elective courses" in the MBA programme of the Singapore Management University. He was also awarded "Favorite MBA Professor" by Class MBA15 of the BI-Fudan MBA Program.

CONFERENCES, SPEECHES, INTERVIEWS

Per Espen Stoknes organized a public seminar on "The Psychology of Climate" with 200 participants from the private and public sector.

Gudmund Hernes held a presentation on "Hot Topic - Cold Comfort" for UNESCO.

Jørgen Randers gave a total of 44 lectures abroad in conjunction with his book *2052: A Global Forecast for the Next Forty Years*.

Hanno Roberts was interviewed on "intellectual capital" for *Which MBA?*

Monica Viken held a presentation on "Market Surveys in Court Cases" for IP Lawyers Meeting in Oslo in November.

The BI logo consists of the letters 'BI' in a bold, white, sans-serif font, enclosed within a dark blue square.

HANDELSHØYSKOLEN

150

100

Handelshøyskolen BI

Institutt for regnskap, revisjon og jus

Nydalsveien 37

0442 Oslo

Tlf sentralbord: 06600

210